

Opinnäytetyö (AMK)
Sosiaalialankoulutusohjelma
Toiminnalliset menetelmät
2015

Heli Saloranta ja Marika Hamilo

HAPPY DAY – TAPAHTUMAN JÄRJESTÄMISEN OPAS ERITYISRYHMILLE

TURUN AMMATTIKORKEAKOULU
TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Heli Saloranta ja Marika Hamilo

HAPPY DAY- TAPAHTUMAN JÄRJESTÄMISEN OPAS ERITYISRYHMILLE

Kehittämistyön tavoitteena oli kehittää Myllykallion asumisyksikön asiakastyötä osallistavammaksi. Myllykallio on Eteva kuntayhtymän yksi asumisyksikkö ja myös meidän kehittämistyön yhteistyökumppani. Etevassa työtä ohjaavat arvot ovat yhteistyön voima, ihmisen kunnioittaminen, avoimuus ja positiivinen uskallus. Myllykalliolla asukkaat asuvat omilla asuinnoillaan, ovat hyvin eri-ikäisiä ja heillä on hyvin erilaiset tuen tarpeet ja elämäntilanteet. Osa asukkaista käy avotyössä, työ – ja päivätoiminnassa sekä seniori- ikäiset saavat osallistua senioritoimintaan. Kehittämistehtävänä kehitimme erityisryhmien tapahtuman järjestäjän oppaan ja sen tavoitteena on auttaa ja helpottaa ohjaajia käyttämään toiminnallisia menetelmiä ja järjestää tapahtumia. Menetelminä käytimme dialogisia keskusteluja, kokeilevaa toimintaa, havainnointia ja palavereita. Kirjallisuuden kautta perehdyimme tapahtumien järjestämiseen ja erityisryhmiin sekä etsimme tietoa myös internetistä.

Opasta voi käyttää työvälineenä tapahtumien järjestämiseen ja siitä löytyy perustietoa erilaisten erityisryhmien tarpeista. Oppaasta löytyy erilaisia sovellettuja menetelmiä ja sitä voi käyttää kaikki muutkin jotka tarvitsevat tällaista tietoa.

Kehittämistyön aikana osa Myllykallion asukkaista osallistuivat toimimaan mukana tapahtuman suunnittelussa ja toteutuksessa. Mukana suunnittelussa ja toteutuksessa olleiden asiakkaiden palautteiden perusteella osallistava toiminta oli heille mieluisaa. He myös toivoivat lisää juuri tällaista toimintaa, jossa saa itse olla mukana suunnittelemassa ja toteuttamassa.

ASIASANAT:

Avainsanoja oppinnäytetyössämme ovat erityisryhmät, tapahtuma, luovat -ja toiminnalliset menetelmät, osallistaminen, mielenterveys ja hyvinvointi, sekä sovelletut menetelmät.

BACHELOR'S THESIS | ABSTRACT

TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Degree programme | Specialisation

2015 | 36

Outi Linnosuo

Heli Saloranta ja Marika Hamilo

HAPPY DAY- EVENT ORGANIZING GUIDE FOR SPECIAL GROUPS

The objective of this development project was to improve the client work in the Myllykallio housing unit in to a more participating manner. The Myllykallio housing unit is a part of Eteva municipal group and our development work partner. The values guiding the work in Eteva are: strength in co-operation, respect of individuals, openness and a way of positive daring. In Myllykallio the residents live in their own apartments and are of varied age and they have individual needs for care and have different personal life situations. Some of the residents participate in guided work and day activities and the senior residents can participate in the senior activities. As our development project we created a guide for organizing events for special groups. The aim of the guide is to help counselors in using functional methods and organize events. Our study methods included creative dialogs, empirical projects, observations and meetings. We studied relevant professional literature and Internet publications in order to familiarize us with event organizing and special groups.

The guide can be used as a tool for organizing events and finding out information regarding the needs of different special groups. The guide covers different applied methods and it can be utilized by everyone needing this kind of information.

During the development project part of the Myllykallio residents participated in the planning and carrying out the event. According to the feedback received from these participating residents, the active participating was a positive experience. They requested for more of this type of activities which where they can participate in the planning and execution.

KEYWORDS:

Special groups, event, creative and functional methods, participate, mental health and welfare and applied methods.

SISÄLTÖ

KÄYTETYT LYHENTEET	7
1 JOHDANTO	8
2 KEHITTÄMISTYÖN LÄHTÖKOHDAT	9
2.1 Kehittämistyön tarve	9
2.2 Kehittämistyön tavoitteet ja kehittämistehtävät	9
3 TIETOPERUSTA	11
3.1 Sosiokulttuurinen innostaminen ja sen teoreettinen runko	11
3.2 Osallisuus ja osallistuminen	11
3.3 Osallistaminen ja osallisuuden edistäminen	12
3.4 Hyvä mielenterveys on voimavara	13
4 ERITYISRYHMÄT	15
4.1 Kehitysvamma ja cp-vamma	15
4.2 Autismi ja aistivammat	16
5 TOIMINNALLISET MENETELMÄT	19
5.1 Luovat terapiat, toiminta ja niiden monimuotoisuus	19
5.2 Elokuva ja taide terapeuttisena kokemuksena	21
5.3 Musiikki voimavarana	21
5.4 Tarinoiden, kirjallisuuden ja kirjoittamisen terapeuttinen maailma	22
6 PROSESSIN KUVAUS	24
6.1 Kehittämismenetelmät	24
6.2 Kehittämistyön eteneminen ja dokumentointi	24
7 TAPAHTUMA	27
7.1 Tavoite ja lähtökohdat	27
7.2 Kohderyhmä ja muut etukäteisvalmistelut	28
7.3 Luvat ja vakuutukset	29
7.4 Budjetti ja tarjoilu	29

8 KEHITTÄMISTYÖN TUOTOKSET JA ARVIOINTI	32
8.1 Tuotoksena opas	32
8.2 Kehittämisprosessin arviointi	32
8.3 Oma oppiminen	33
LÄHTEET	36
KUVIOT	
Kuvio 1. Mind Map.....	28
Kuvio 2. Muistilista ennen tapahtumaa.....	30
Kuvio 3. Muistilista tapahtuman jälkeen.	31

KÄYTETYTLYHENTEET

AMK	Ammattikorkeakoulu
THL	Terveiden ja hyvinvoinnin laitos

1 JOHDANTO

Toimeksiantajanamme on Eteva kuntayhtymä, Lohjan asumispalvelut 9, Myllykallion asumisyksikkö. Kehittämistyönämme laadimme oppaan erityisryhmille suunnattujen tapahtumien järjestämiseen toiminnallisia menetelmiä käyttäen. Opasta voi käyttää kaikki muutkin, jotka tarvitsevat tietoa erityisryhmien tapahtumien järjestämiseen ja ideoita sovellettuihin toiminnallisiin menetelmiin.

Opinnäytetyömme on kaksiosainen ja siihen kuuluu raportti sekä opas. Raportissa kerromme sosiokulttuurisesta innostamisesta, erityisryhmistä, hyvinvoinnin ja mielenterveyden ylläpitämisestä sekä sen tukemisesta. Kerromme myös tapahtuman suunnittelusta ja ennakkojärjestelyistä, osallistamisesta, toiminnallisista ja luovista sekä sovelletuista menetelmistä. Raporttiosuudessa syvennymme vammaisuuteen ja tapahtumien järjestämiseen sekä toiminnallisten menetelmien käyttämiseen erityisryhmille. Opinnäytetyö antaa teoriapohjan kaikille, jotka haluavat syventää tietojaan näillä osa-alueilla sekä käyttää niitä työnsä apuna. Opas on raportin pohjalta tehty tuotos. Se pitää sisällään erityisryhmien piirteitä sekä tarpeita, joita on hyvä ottaa huomioon tapahtumia järjestettäessä. Opas sisältää sovellettujen menetelmien ja käytännön työvälineiden esittelyä. Oppaassa tuodaan esille myös perusasioita tapahtumien järjestämiseen.

Suunnittelimme ja toteutimme yhdessä erityisryhmään kuuluvien ihmisten kanssa tapahtuman elokuussa 2015 Myllykallion asumisyksikössä. Tapahtumaan osallistuivat asumisyksikön asukkaat ja henkilökunta. Asukkailla oli mahdollisuus kutsua omaisia ja läheisiä mukaan. Tapahtuman pohjalta laadimme oppaaseen yhteenvedon tapahtumassa käytetyistä ja hyviksi havaituista menetelmistä sekä myös muista toiminnallisista menetelmistä, mitkä soveltuvat tämän tyyppisiin tapahtumiin. Menetelmiä voi käyttää jokapäiväisessä työssä myös ilman varsinaista tapahtumaa.

2 KEHITTÄMISTYÖN LÄHTÖKOHDAT

2.1 Kehittämistyön tarve

Työskentelemme molemmat kehitysvammaisten parissa ja meitä kiinnosti tehdä opinnäytetyö, joka käsittelee erityisryhmää. Idea opinnäytetyöhön tuli arjesta omien töiden kautta. Työssämme on tullut esille, että asukkaille suunnattuja tapahtumia on vähän. Heidän toiveenaan oli saada osallistua enemmän erilaisiin tapahtumiin ja tavata vertaisiaan mukavan tekemisen ohella.

Lohjan asumispalvelut 9, Myllykallio on Eteva kuntayhtymän asumisyksikkö, joka tuottaa tuettua ja autettua asumista erityisryhmille. Lähes kaikilla asukkailla on eriasteinen kehitysvamma sekä mielenterveydellisiä ja muita sairauksia. Tämä tuo lisää erityispiirteitä ja haasteita heidän kanssaan työskentelyyn.

Kehittämistyömme eteni palaverien, havainnoinnin, haastattelujen, dialogisten keskustelujen ja kirjallisuuden tutkimisen kautta Happy – Day tapahtumaan. Se järjestettiin Myllykalliolla elokuussa 2015 ja oli suunnattu, niin asukkaille, kuin heidän läheisilleen ja omaisilleen. Happy- Day oli projekti, joka liittyikin oleellisesti tähän kehittämistehtävään.

2.2 Kehittämistyön tavoitteet ja kehittämistehtävät

Happy- Day projektin tavoitteena oli lisätä vammaisten henkilöiden hyvinvointia ja järjestää heille mahdollisuus tavata vertaisiaan, kehittää itseään toimijoina ja löytää omia vahvuuksiaan. Tarkoituksena oli suunnitella ja toteuttaa mielekäs ja hauska yhdenpäivän tapahtuma erityisryhmille erilaisin toiminnallisilla menetelmillä. Tapahtuman toiminnalliset menetelmät olivat draama, liike, musiikki, kuvat ja taide.

Tavoitteenamme oli saada asukkaat itse osallistumaan sekä suunnitteluun, että toteutukseen. Tällä tavoin keräsimme itsellemme lisää tietoa ja käytännön kokemusta tapahtuman järjestämisestä erityisryhmille. Teoriapohjana käytimme tapahtuman järjestämisen oppaita. Toisena tavoitteena oli saada henkilökunta mukaan tapahtuman suunnitteluun ja toteutukseen sekä antaa heille vinkkejä tapahtumissa käytettäviin menetelmiin. Kolmantena tavoitteena oli soveltaa erilaisia toiminnallisia menetelmiä erityisryhmille sopiviksi.

Kehittämistyömme teoreettisen viitekehyksen ja toteutuksen esittelemme opinnäytetyössämme. Kehittämistyön lähtökohdat esittelemme luvussa kaksi. Kolmannessa luvussa kerromme teoriaa, joka liittyy ihmisten väliseen vuorovaikutukseen sekä osallisuuteen. Nämä ehkäisevät syrjäytymistä ja näin tukevat mielenterveyttä sekä lisäävät ihmisten hyvinvointia. Neljännessä luvussa on teoria tietoa erityisryhmistä ja viidennestä luvusta löytyy tietoa toiminnallisista ja luovista menetelmistä sekä tietoa siitä miten niitä voi soveltaa erityisryhmille sopiviksi. Kuudes luku kertoo työmme kehittämisprosessista ja siihen liittyvistä menetelmistä. Seitsemännessä luvussa kuvaamme tapahtuman järjestämiseen liittyvistä asioista ja kahdeksannessa luvussa pohdimme ja arvioimme kehittämistehtäväämme.

3 TIETOPERUSTA

3.1 Sosiokulttuurinen innostaminen ja sen teoreettinen runko

Innostaminen käsitteenä on tapa elävöittää ihmisten herkistymisen ja itse toteutuksen prosessia. Innostaminen organisoii toimintaa, saa liikkeelle ja herättää tietoisuutta. Se tukee ihmisten vuorovaikutuksen lisääntymistä. Innostamiseen kuuluu yhdistelmä toimenpiteitä, jotka luovat onnistumisen prosesseja joissa ihmiset kasvavat aktiivisiksi toimijoiksi. Elämä herätetään henkiin innostamisen kautta sinne, missä sitä ei ole ja annetaan tukea ja saadaan niitä kykyjä liikkeelle, jotka jo ovat olemassa. (Oppia vaka kaikki 2015.)

Sosiaalisen muutoksen luominen ja vahvistaminen, sekä liikkeen aikaansaaminen on innostamisen sosiaalista toimintaa. Se on myös kasvatusta, joka juurtuu aktiiviseen ja osallistavaan pedagogiikkaan. Sosiokulttuurisen innostamisen kautta luodaan ja vahvistetaan sosiaalisten ryhmien ja toimivien ryhmäprosessien syntymistä. Se luo aloitteellisuutta ja toiminnan pohdintaa. Innostamisella kehitetään mahdollisimman monimuotoista ryhmätoimintaa mutta samalla myös edistetään vuorovaikutusta ihmisten välillä. (Oppia vaka kaikki 2015.)

3.2 Osallisuus ja osallistuminen

Osallisuutta voidaan määritellä erilaisten käsitteiden kautta hyvinkin laajasti. Usein osallisuuteen liitetään erilaisia käsitteitä kuten osallistuminen, osallistaminen, vaikuttaminen ja valtaistaminen. Osallisuus kuvaa yksilön mukana oloa tärkeissä prosesseissa ja hänen kiintymistä yhteisöön. Osallisuudessa on kysymys kuulumisesta johonkin ja sitä voisi sanoa syrjäytymisen vastavoimaksi. Osallisuus usein mielletään tunteena, joka syntyy ihmisen ollessa osallisena jossakin yhteisössä kuten työn, harrastusten, opiskelun tai jonkun muun toiminnan kautta. (Jelli järjestötietopalvelu 2015.)

Osallisuus ilmenee jäsenten tasavertaisuutena ja arvostuksena sekä myös mahdollisuutena vaikuttaa siinä yhteisössä. Osallisuuden aktiivisuus vaihtelee elämänkulun ja – tilanteiden mukaisesti. Sosiaaliset verkostot ja osallisuuden kokeminen toimivat suojaavina tekijöinä syrjäytymistä vastaan ja ylläpitävät ihmisen hyvinvointia. Työelämän ulkopuolella olevat ihmiset voivat ajautua sosiaaliseen syrjäytymiseen ja tällä on vaikutusta ihmisen terveyteen ja hyvinvointiin. Vähemmistöryhmät ovat näistä haavoittuvimpia kuten esim. erityisryhmän jäsenet. Osallisuuteen liittyy kolme ulottuvuutta: toiminnallinen, sosiaalinen ja kansalaisosallistuvuus. Toiminnallinen ulottuvuus tarkoittaa sitä, että osallistuminen on lähtökohtaisesti aktiivista toimintaa. Sosiaalinen ulottuvuus kuvaa sitä osallistumisen mahdollisuutena vain silloin, kun toiminnassa on mukana muita ihmisiä. Kansalaisosallistuminen kuvaa sitä, että osallistuminen nähdään mahdollisuutena yhteisten asioiden hoitamiseen. (Jelli järjestötietopalvelu 2015.)

3.3 Osallistaminen ja osallisuuden edistäminen

Siihen liittyy ajatus ihmisestä passiivisena osallistujana, jolloin häntä vaaditaan tai kehoitetaan osallistumaan joihinkin toimintoihin. Osallistaminen on osallisuuden rinnakkaismuoto, samaten mahdollistaminen. Se tarjoaa mahdollisuuden osallistua. Osallistaminen on jonkun sanelemaa toimintaa, jota tarjotaan ja johon on mahdollista osallistua. Mahdollistaminen on kuitenkin laajempi käsite, koska se ei määrittele toiminnan sisältöä niin paljon kuin osallistaja. Edistämällä osallistumista ennaltaehkäistään syrjäytymistä ja vähennetään eriarvoisuutta. Sen edistäminen olisi huomioitava moninaisesti käytännöissä ja kulttuurissa sekä myös rakenteissa. Eri tason toimijat ovat tärkeässä roolissa osallisuuden vahvistamisessa, kuten koulut, harrastustoiminta, seurakunnat ja yhdistykset. Yksittäinenkin tapahtuma voi edistää osallisuutta ja ennaltaehkäistä syrjäytymistä. (Jelli järjestötietopalvelu 2015.)

Osallisuutta voidaan edistää esimerkiksi varmistamalla osallisuutta edistävä ja turvallinen sekä esteetön ympäristö. Uudenlaisten osallisuutta tukevien käytäntöjen ja toimintojen kokeilemisella voidaan edistää osallisuutta. Osallistumismo-

tivaatiota voidaan lisätä erilaisilla porkkanoilla, kuten esimerkiksi antamalla kaikille osallistujille osallistumispalkinto tai arpomalla osallistujien kesken palkintoja. (THL 2015.)

3.4 Hyvä mielenterveys on voimavara

WHO:n määritelmän mukaan mielenterveys mahdollistaa kyvyn tehdä työtä, luoda ihmissuhteita ja välittää toisista, taidon ilmaista tunteita, ajoittaisen ahdistuksen ja hallinnan menetyksen sietämisen sekä omassa elämässä tapahtuvien muutosten hyväksymisen. Hyvä mielenterveys on voimavara, joka auttaa ihmistä kokemaan elämän mielekkääksi, solmimaan ja ylläpitämään sosiaalisia suhteita sekä toimimaan tuottavina ja luovina yhteisön jäseninä. (THL 2015.)

Ihmisen hyvinvoinnin, terveyden ja toimintakyvyn perusta on mielenterveys. Se ei ole staattinen tila, vaan muovautuu koko elämänajan persoonallisen kasvun ja kehityksen myötä. Mielenterveyden voimavarat kasvavat suotuisissa olosuhteissa ja epäsuotuisissa voivat kuluja enemmän kuin ehtivät uusiutua. Voimavarakeskeistä mielenterveyden käsitettä kutsutaan positiiviseksi mielenterveydeksi. Mielenterveys on mielen hyvää vointia ja ihmisen kykyä selviytyä arjessa, ei pelkästään mielen sairauksiin puuttumista. (THL 2015.)

Hyvinvointiin ja terveyteen vaikuttavat myös taide ja kulttuuritoiminta. On todettu, että pitkään ikään, hyvän elämän kokemuksiin sekä koettuun terveyteen vaikuttavat aktiivinen kulttuuriharrastus. Kulttuuriin harrastaminen ja sosiaalinen osallistuminen liitetään myös mielenterveyteen. Osallistuminen kulttuuritoimintaan lisää sosiaalisuutta, sallivuutta, yhteisöllisyyttä sekä vahvistaa luottamusta. Nämä vähentävät yksinäisyyttä ja vahvistavat hyvinvointia. Lisäksi taiteen on todettu tekevän ihmiset iloisemmiksi, aktiivisemmiksi ja luovemmiksi. Yksilötasolla taidekokemukset ovat liittyneet parempaan elämäntilantaan. (Suomen mielenterveysseura.)

Huumori ja huumorintaju ovat tärkeitä selviytymiskeinoja elämäntilanteiden ja olosuhteiden vaihtuessa. Liikunnan avulla voidaan parantaa unen laatua, helpottaa nukahtamista ja hallita stressiä. Haastavissa elämäntilanteissa liikunta

auttaa vähentämään jännitystä ja ahdistusta. Liikunta auttaa myös luomaan ja ylläpitämään sosiaalisia suhteita ja se on keino ylläpitää mielen terveyttä ja ihmisen hyvinvoinnin lisääntymistä. Liikuntaa voikin hyödyntää monella eri tavalla esimerkiksi erilaisissa tapahtumissa toiminnallisilla menetelmillä. (Suomen mielen terveysseura.)

Mielen terveyden ylläpitämisessä on äärimmäisen tärkeää mielekäs tekeminen ja toiminta. Niiden avulla voidaan saada onnistumisen kokemuksia ja tuntemus omasta hyödyllisyydestä. Jokainen haluaa saada sosiaalista arvostusta ja kuulua johonkin yhteisöön. (Nettineuvo 2015 a; Nettineuvo 2015 b.)

4 ERITYISRYHMÄT

4.1 Kehitysvamma ja cp-vamma

Kehitysvamma on ymmärrys – ja käsityskyvyn alueella oleva vamma. Vamma voi johtua joko syntymää edeltävistä syistä, synnytyksessä sattuneista vaurioista tai lapsuusiän tapaturmista ja sairauksista. Osa vammaisuuden syistä jää kuitenkin kokonaan selvittämättä. Kehitysvamma ei ole sairaus. Kehitysvammaisuus on vaurio tai vamma, joka haittaa jokapäiväistä selviytymistä sitä vähemmän, mitä paremmin yhteiskunta on suunniteltu meille kaikille. Kehitysvammaisia ihmisiä on Suomessa arviolta noin 40 000 ja kehitysvamma ilmenee yleensä ennen 18 vuoden ikää. (Vernerinet.net. 2015.)

Kehitysvamman aste vaihtelee lievästä oppimisvaikeudesta aina vaikeaan vammaan asti. Useasti kehitysvammaisilla ihmisillä on myös lisävammoja. Ne saattavat vaikeuttaa liikkumista, puhetta tai vuorovaikutusta muiden ihmisten kanssa. Uusien asioiden oppiminen ja käsitteellinen ajattelu ovat kehitysvammaisille vaikeampia kuin muille. He kuitenkin oppivat monia asioita samalla tavalla kuin muut. Toiminnallisia menetelmiä voi käyttää laajastikin soveltaen ne heidän taitojen mukaisiksi. Kehitysvammaiset tarvitsevat paljon tukea, ohjausta ja palveluita. Tuen tarve voi liittyä mm. kommunikaatioon, omatoimisuuteen, kodinhoitoon ja sosiaalisiin taitoihin. Se voi liittyä myös ympäristössä liikkumiseen, terveyteen, turvallisuuteen, kirjallisiin taitoihin ja vapaa- aikaan tai työhön. (Kehitysvammatukiliitto Ry 2015.)

CP- oireyhtymällä tarkoitetaan kertavauriota, joka on tapahtunut kehittyvissä liikettä säätelevissä alueissa poissulkien etenevät aivosairaudet. Vaurio on voinut syntyä sikiöaikana, vastasyntyneisyysvaiheessa tai varhaislapsuudessa, kuitenkin ennen kolmatta ikävuotta. CP- vamma aiheuttaa liikkumiseen, asennon ylläpitämiseen ja toimintaa pysyviä vaikeuksia. Monia toiminnallisia menetelmiä voidaan muokata sellaiseksi, joita vaikeastikin liikuntavammaisen pystyy

toteuttamaan. Oireyhtymään kuuluu lisäksi usein vaihtelevia liitännäisongelmia riippuen aivovaurion laajuudesta sekä sen sijainnista. (Rosenbaum ym. 2006). Tavallisimpina liitännäisoireina ovat aistitoimintojen poikkeavuudet, kommunikation ongelmat, syömisongelmat, älyllisen toiminnan poikkeavuudet ja toiminnallisen näönkäytön vaikeudet (Kiviranta ym. 2008, Dutton 2010). Näihin liitännäisoireisiin kuuluvat myös epilepsia, käyttäytymisen ongelmat sekä sekundaariset ongelmat tukielimissä. (Suomen cp-liitto Ry 2015.)

4.2 Autismi ja aistivammat

Autististen häiriöiden kirjo tarkoittaa neurobiologisen keskushermoston kehityshäiriötä. Autististen häiriöiden kirjo kattaa varhaislapsuuden Autismin, epätyypillisen Autismin, Aspergerin ja Rettin oireyhtymät. Autistiselle henkilölle tyypillisiä ovat sosiaalisen vuorovaikutuksen ja kommunikoinnin häiriöt, hänen käyttäytyminen voi olla poikkeavaa tai rajoittunutta ja hänellä voi esiintyä poikkeavaa toimintaa kuten ali tai yliherkkyttä. Sosiaalisen vuorovaikutuksen häiriö näkyy puutteellisena tai poikkeavana kuten katsekontaktin välttämisenä ja hyväksyy fyysisen kontaktin vain omilla ehdoillaan. Useinkaan Autistiset henkilöt eivät osaa kuvitella mitä muut ihmiset ajattelevat ja heillä on vaikeuksia ottaa mallia toisten käyttäytymisestä. (Kaski ym. 2012, 99-100.)

Kohdatessa autistisen henkilön kannattaa kysyä neuvoa hänen mukanaan olevalta henkilöltä tai antaa hänen olla mukana, autistisen henkilön niin halutessa. Autistisen henkilön kanssa toimiessa tulee huomioida fyysinen etäisyys ja autistisen henkilön oma reviiiri. Katsekontaktia kannattaa välttää, se saattaa ärsyttää autistista henkilöä. Asiat kerrotaan selkeästi ja hitaasti sekä tarvittaessa käytetään kuvia, piirroksia ja tekstejä apuna sekä tulee toimia rauhallisesti. Tärkeää on olla rauhallinen, ystävällinen ja määrätietoinen ja on vältettävä turhaa puhetta sekä muita ärsykejä, kuten hajua, melua, valoa ja liikaa lämpöä. Tilanteet on hyvä rytmittää kertomalla aloitus, keskikohta ja lopetus sekä kertoa, mitä tapahtuu tilanteen jälkeen. (Autismi ja Aspergerliitto Ry 2015.)

Suomessa aistiyliherkkyys on vielä melko tuntematon käsite. Laajemmin siitä on alettu puhumaan vasta vuosien 2013 -2014 aikana. Aistiyliherkkyyttä eli aistiyliherkkyyttä voi ilmetä kahdella eri tasolla. Jotkut kykenevät aistimaan sellaisia aistiärsyksiä, jotka jäävät muun väestön alapuolelle, kuten erittäin korkeat äänet. (Sinfonia, Hyvinvoinnin keskus 2015.)

Aistikokemuksia säätelee tahdosta riippumaton keskushermosto. Useimmilla ihmisillä aistikokemuksia se säätelee automaattisesti vaimentaen valikoivasti ulkomaailmasta tulevien ärsykkeiden aistimuksia. Aistiyliherkkyyttä esiintyy erityisesti Aspergerin ja Kannerin oireyhtymistä kärsivillä autismin kirjon henkilöillä. Aistiyliherkkyys saattaa myös johtua aivotärähdyksen aiheuttamasta aivovammasta. Altistuminen voi aiheuttaa lievimmillään päänsärkyä tai pahimmillaan oksentelua tai rajuja astmakohtauksia. Aistiyliherkkyyttä ei voida poistaa, joten ainoana keinona ovat aistiärsykkeiden poistaminen tai poistuminen paikalta. Tärkeää tapahtumien järjestämisessä on huomioida mm. tuoksujen ja muiden voimakkaiden hajujen käyttämisen estäminen sekä tarjota kuulosuojaimia, korvatulppia ja aurinkolaseja. (Sinfonia, Hyvinvoinnin keskus 2015.)

Sokeat ja heikkonäköiset ovat näkövammaisia. Kun näköaisti on puutteellinen tai puuttuu kokonaan, nousevat kuulo – ja tuntoaisti erittäin tärkeiksi. Kuulonäkövammaiset kuuluvat näkövammaisten joukkoon, joilla kaksoisvamma estää monin tavoin itsenäisen selviytymisen rakennetussa ympäristössä. Usein näkövammaisen henkilö käyttää valkoista keppiä liikkuessaan tutussa ympäristössä, mikä auttaa havaitsemaan esteet vyötärötasosta alaspäin. Laajemman itsenäisen liikkumisen mahdollistaa opaskoira. Ympäristön hahmotettavuus ja ennakoitavuus ovat silti tärkeitä turvallisuuden kannalta. Vaarallisia ovat sivulta ja ylhäältä kulkutielle tulevat esteet. Kulkuväylän vapaan korkeuden tulee olla 2200mm. Keppiä käyttävä tarvitsee 1000mm levyisen vapaan kulkuväylän. Opaskoiran kanssa kulkevan väylän leveyden tulee 1100mm ja oppaan kanssa kulkeva tarvitsee 1200mm väylän. Toiminnallisten menetelmien suunnittelussa tulee huomioida tilan tarve sekä tilan ja menetelmien esittely etukäteen. (Estetön 2015.)

Tapaturma vaaraa voivat aiheuttaa materiaalit, jotka ovat heijastavia tai läpinäkyviä, koska ne saattavat johtaa tulkintavirheisiin. Läpinäkyvä saatetaan tulkita aukoksi, joten se tulee varustaa kontrastimerkinnöillä tai jakaa pienempiin osiin. Lattiapinnassa voidaan käyttää erilaisia pintamateriaaleja opastamaan ja varoittamaan. Kulkuväylillä ja avoimissa tiloissa voidaan opastaa ja varoittaa näitä tarkoituksia varten suunnitelluilla kohokuviomerkinnöillä. Kupolimuoitokset ovat käytössä varottajina ja kohoraidat suunnan näyttäjänä. Kohoumien korkeus on 5mm. (Esteetön 2015.)

Huonokuuloiset, kuuroutuneet ja kuurot ovat kuulovammaisia. Puhuttu kieli on yleensä kuulovammaisten ja kuuroutuneiden äidinkielenä. Syntymästä asti olevilla kuuroilla tai jos kuulo on menetetty ennen puheenoppimiskäynnin, äidinkielenä on useimmiten viittomakieli. Hyvä akustiikka on erittäin tärkeä huonokuuloisille joten se kannattaa huomioida jo suunnittelussa. Näköaisti on korvaamassa kuulon puutetta sitä enemmän, mitä vaikeampi kuulovamma on kyseessä. Tärkeänä kaikille on hyvä ja häikäisemätön valaistus erityisesti kommunikaatio-tilanteissa. Huonokuuloisille yleisenä apuvälineenä on kuulokoje. Apuna käytetään myös huuliolukua ja kuulovamman asteesta riippuen apuviittomia, viitottua puhetta tai viittomakieltä. Puhuttu kieli on vieras kieli viittomakielisille ja sen hallinta voi olla vaikeaa. Myös muilla voi olla kielen omaksumisessa vaikeuksia, vaikka kuulovammaa ei olisikaan. (VALTERI. Onerva 2015.)

Tapahtumissa tulisi huomioida, että kielenkäyttö opasteissa on selkeää ja helpotajuista. Kaikille tarkoitetuissa opasteissa ja merkinantolaitteissa pitäisi myös voida käyttää kuuloaistin lisäksi näkö- tai tuntoaistia tai molempia. Summeriin tulee laittaa valo äänimerkin lisäksi. Palohälytys tulee äänimerkin lisäksi antaa myös näköaistiin perustuen esim. vilkkuvalla valolla ja tarvittaessa myös tärinään perustuvilla merkinantolaitteilla. (Esteetön 2015.)

5 TOIMINNALLISET MENETELMÄT

5.1 Luovat terapiat, toiminta ja niiden monimuotoisuus

Kuvataide, musiikki, liike, tanssi, valokuvaus, teatteri, elokuva, luova kirjoittaminen, kirjallisuus ja tarinallisuus ovat luovia menetelmiä. Luovat terapiat toimivat parhaiten, kun osallistuja luo itse: musisoi, tanssii, liikkuu, maalaa, työstää savea, näyttelee, tekee elokuvaa tai kirjoittaa. Ryhmissä voidaan yhtä hyvin käyttää myös valmiita tuotoksia: elokuva-, musiikki-, kirjallisuus-, tanssi- tai kuvataidetta. Toiminnalliset menetelmät ovat nimensä mukaisesti enemmän toimintaa ja vähemmän sanoja. Sanoja tarvitaan työskentelyn purkamiseen ja kokemusten jakamiseen muiden kanssa. (ELÄ!- ELÄmän Punaista Lankaa etsimässä 2015.)

Ratkaisukeskeisten toiminnallisten menetelmien tausta-ajatuksena ja lähtökohdana on, että jokainen ihminen on oman elämänsä paras asiantuntija. Ihminen itse osaa parhaiten tunnistaa tunteensa, arvonsa, ongelmansa, voimavaransa / kehittämiskohteensa sekä ratkaista ne myös itse/ omin voimin. Toiminnallisia menetelmiä käyttämällä tavoitteellisesti voidaan tukea ja ohjata henkilöä löytämään itsensä ja oma tiensä. Omiin tunteisiin, uskomuksiin ja omaan itseensä löytää parhaiten tekemällä ja leikkimällä, laulamalla, soittamalla, liikkumalla ja maalaamalla. Tämän arvokkaan kyvyn ja yksinkertaisen menetelmän leikin, on aikuinen usein unohtanut. Paljoakaan ei tarvitse pintaa raaputtaa ja yllyttää leikkiin, kun leikkimisen muistijäljet alkavat palaillemaan ja järkevinä pidetyt ihmiset riehaantuvat leikkimään ja luomaan. Ihmisten luovuuden esiin purskahdus on aina ryhmänvetäjälle suuri elämys ja yllätys. (Mäkinen yms. 2011, 157- 158.)

Virittäytyminen ja lämmittely ovat tärkeitä toiminnallisten menetelmien osia. Näihin osiin kannattaa panostaa, jotta arjen jäykistely ei asetu luovuuden tukoksi ja mieli saadaan avautumaan. Menetelmän osat auttavat tunteiden ilmaisuun ja ne myös tekevät olon turvalliseksi. Tunteet liikahtavat aina monella tavalla toiminnallisesti edetessä. Työskentelyn jälkeen on hyvä jäähdyttellä ja nykyhet-

keen takaisin palaaminen tehdään purkamalla ja jakamalla koettu sanallisesti ja kuvallisesti. Sisin loukkaantuu ja kipeytyy hyvin herkästi, joten sisimmän kanssa työskennellään lempeästi. Oman itsensä kuunteleminen ja tunnusteleminen ovat tärkeitä, ettei tule lähteneeksi liian haasteelliseen koitokseen. Vetäjän tehtävänä toiminnallisissa menetelmissä on antaa harjoitteluun menetelmiä ja –välineitä. Hänen tehtävänä on ihmisten rinnalla kulkeminen heidän omissa prosesseissaan, tuoda käyttöön omakohtaisia ratkaisuja mahdollistavia arviointivälineitä ja huolehtia sekä kehon, että mielen alkuverryttelyistä ja loppuvenytyksistä. Erityisryhmien kanssa työskennellessä voi vetäjä joutua käyttämään enemmän puhetta ja kuvia yms. apukeinoja ohjeistuksen antamiseen ja asioiden läpikäymiseen. (ELÄ!- ELÄmän Punaista Lankaa etsimässä 2015.)

Osallistujille tarjotaan eheyttä ja mahdollisuus avata omaa sisintään ja houkutella luovat voimat elämän rakennuspalikoiksi ilman teknistä osaamista. Tämä on luovuusterapian tavoite. Tärkeintä on prosessi eli itse tekeminen, ei tuotoksen lopputulos. Erilaisten luovuusterapioiden on todettu helpommin saavuttavan ja eheyttävän ihmisen tunne-elämää, kuin pelkkä puhuminen. Toiminnallisten menetelmien ideoita voi hyödyntää ja niistä voi kehittää omia menetelmiä, joilla voi työstää omia henkilökohtaisia asioita itsensä hoitamisessa. (ELÄ!- ELÄmän Punaista Lankaa etsimässä 2015.)

Kuvallisessa taideterapiassa käytetään erilaisia materiaaleja ja se perustuu ei-sanalliseen luovaan prosessiin. Prosessi auttaa löytämään tukahdutetut ja tukahduneet tunteet, jotka ovat vain kätkeyty sisäiseen maailmaan ja joita on vaikeaa tavoittaa puhutulla kielellä. Syntyvät kuvat antavat mahdollisuuden käsitellä kuvissa sisältäviä symboleja ja viestejä puhumalla tai käymällä niitä läpi yksin ja ryhmässä. Taideterapia ei siis sulje pois puhuttua kieltä. Ilman teknistä osaamista, maalaamisen tavoitteena on eheyttää ja avata ihmisessä jotakin ja tärkeää on, ettei tarvitse osata. Työskennellä voi esimerkiksi oikeakätinen vasemmalla kädellä, vasenkätinen oikealla kädellä tai voi työskennellä silmät kiinni. Voi myös käyttää muita kehon osia tarvittaessa mm. maalata varpaila, kynää suussa pitäen jne. (Linnossuo, O. 2015.)

5.2 Elokuva ja taide terapeuttisena kokemuksena

Elokvaterapia muistuttaa eniten elämää itseään ja siihen kuuluvat taiteet sekä hengen ja ruumiin kulttuurit, juhlat ja arjet suruineen ja iloineen. Se on kuvaa ajasta ja elämänmenosta raameineen ja sisältöineen. Elokvaterapiassa elokuva on väline ihmisten välisessä vuorovaikutuksessa ja kaikkea elävää kuvaa voidaan käyttää hoidollisesti. Elokuvan laji, tyyli ja muoto riippuvat käyttötarkoituksesta ja kaikki tyylit ovat yhtä terapeuttisia. Pääasia on, että elokuva koskettaa ja puhuttelee vastaanottajaa. Elokvaa käytettäessä menetelmänä voi käsitellä hyvin vaikeita asioita keskustelemalla niistä yhteisesti. (ELÄ!-ELÄmän Punaista Lankaa etsimässä 2015.)

Taiteella ja taideterapeuttisilla menetelmillä on erilaiset tavoitteet ja tämä on hyvä tehdä selväksi sekä itselle että ryhmälle. Olennaisin ero taiteeseen on terapeuttisuus ja suhde materiaaleihin. Taideterapiassa lähtökohtana on, että kaikki mikä syntyy, on oikein. Kiinnostavinta on ilmaisevaisuus; värit, muodot, liikkeet ja ei- verbaalisuus. Työt, jotka syntyvät tulevat intuitioista ja alitajunnasta siten, että mieli kohenee ilman ahdistavaa tiedostamista. (ELÄ!-ELÄmän Punaista Lankaa etsimässä 2015.)

5.3 Musiikki voimavarana

Maailman kaikissa kulttuureissa vaikuttaa musiikki. Musiikki sisältää elementtejä, jotka vaikuttavat ihmisen perustunteisiin. Tutkijat uskovat vahvasti, että ennen kielen kehitystä ihmisen vuorovaikutus perustui äännähdyksiin ja sointuihin. Niiden avulla viestitettiin ilon, vihan ja hellyyden tunteita ja musiikissa tämä kirjo on edelleen tallella ja tämän takia sen merkitys on edelleen suuri. (Tunne musiikki 2015.)

Musiikki on tunteiden kieli, siinä missä sanat eivät riitä kertomaan. Melodia, äänien värähtely ja rytmin sanaton kieli hyödynnetään musiikkiterapiassa. Mielikuvat, joita musiikki herättää, voivat olla hyvinkin merkityksellisiä ihmisen elämää ja sen problematiikkaa ajatellen. Siihen sisältyy jokaiselle vastaanottajalle oma

henkilökohtaisesti koettu sanaton viesti. Musiikin laaja maailma sisältää musiikin luomisen, esittämisen, tulkinnan, kuuntelemisen, laulamisen, soittamisen ja analysoinnin. Musiikkia kuunnellessa voi olla nykyisyydessä, menneisyydessä tai tulevaisuudessa ja niihin liittyvien haaveiden tai pelkojen mielikuvissa. Musiikki vaikuttaa ihmisen mieleen monilla eri tasoilla ja moni eri tavoin. Sen parissa voi mm. nautiskella, rauhoittua, viihtyä, rentoutua ja liikkua. Musiikin terapeuttinen arvo perustuu siihen, että sen avulla voidaan nostaa asioita tietoisuuteen ja parantaa. (ELÄ- ELÄmän Punaista Lankaa etsimässä 2015.)

Musiikin on todettu lievittävän jännitystä ja kipua sekä sitä pidetään tärkeänä osana toipumista ja kuntoutumista. Musiikki vaikuttaa aivojen aktivoitumiseen, vilkastaa verenkiertoa ja aineenvaihduntaa. Musiikin käyttö yhdessä laulaen, liikkuen ja soittaen virkistää mieltä ja kehoa monin tavoin ja näin lisää hyvinvointia. Musiikilla on tärkeä sosiaalinen tehtävä, se auttaa lujittamaan yhteishenkeä ja säätelemään tunteita sekä vähentämään vaivautuneisuutta ventovieraiden kanssa. Musiikki menetelmänä on helppo, monipuolinen ja yksinkertainen toteuttaa. (Tunne musiikki 2015.)

5.4 Tarinoiden, kirjallisuuden ja kirjoittamisen terapeuttinen maailma

Tarinoiden avulla on välitetty käytännön elämälle tärkeää tietoa elämästä ja maailmasta. Sen avulla on kerrottu maailman synnystä, ihmiskunnan menneisyydestä, sukujen ja heimojen esi-isistä ja – äideistä. tarinat ovat lohduttaneet ja viihdyttäneet, ne ovat siirtyneet sukupolvilta toisille ja ovat omalta osaltaan rakentaneet siltaa sukupolvien välille sekä yhteenkuuluvuuden tunnetta. tarinat ovat tärkeitä, koska sadun ja mielikuvituksen maailmat tuovat edelleen toivoa ja uusia näkökulmia elämään, niiden avulla päästään kurkistamaan toisenlaisiin maailmoihin ja ne opettavat jotakin elämän ulottuvuuksista ja mahdollisuuksista. Tarinoiden avulla voidaan käsitellä hyvinkin arkoja ja vaikeita asioita huumorin ja vertauskuvien keinoin. Tarinoiden kertomiseen, kuuntelemiseen ja sepittelyyn liittyvä spontaanisuus, hulluttelu tai intuitiivisuus edistä tehokkaasti luovaa ajattelua. Jokainen meistä ”kirjoittaa” omaa elämänsä tarinaa joka päivä. Elämän

vaikeina hetkinä on hyvä muistaa, että vaikka eilistä ei voi muuttaa ja elää uudelleen, tulevaisuus on edessä avoimena ja jokainen oma valinta siihen vaikuttaa. Oman elämän tarinaa pohtimalla, tekee sen sitten kertoen, kirjoittaen, tanssien, näytellen, musisoiden tai maalaten ihminen luo kokonaiskuvaa elämästään. Kokonaiskuvan muodostuminen tekee omasta elämästä ymmärrettävää ja tämä taas parantaa elämäntyytyväisyyttä. Menneisyyden kielteiset ja myönteiset kokemukset voivat saada uudenlaisia selityksiä ja kietoutuvat merkitykselliseksi osiksi omaa tarinaamme, jolla on myös tulevaisuus. Luovassa kirjoittamisessa lähtökohtana voi olla mielen sisällön jäsentäminen, jotta tietää mitä ajattelee. Luova kirjoittaminen pohjaa lapsuuden leikkeihin, jossa mieltä askarruttavia asioita pyritään elämään läpi ja saamaan hallintaan uudelleen muokkaamalla turvallisen etäisyyden päästä. Päiväkirjan pitäminen on tyypillisin keino terapiatarkoituksessa ja sen avulla käydään useasti läpi surutyötä. Kirjoittamalla voi sanoa sellaista mitä ei ääneen pysty sanomaan. Osalle erityisryhmän jäsenille kirjoittaminen on liian haasteellista, joten tämän menetelmän käyttäminen jää vähemmälle. Sitä tarinaa, mitä asiakas kertoo, voi ohjaaja kirjoittaa ylös. (ELÄ!-ELÄmän Punaista Lankaa Etsimässä 2015.)

6 PROSESSIN KUVAUS

6.1 Kehittämismenetelmät

Kehittämistemme eteni toiminnan perustelusta ja organisoinnista varsinaiseen toteutukseen ja arviointiin. Prosessin suunnittelu korostui vaikkakaan kaikkea emme voineet suunnitella etukäteen. Kehittämisprosessin kulkua korjasimme koko ajan ja suuntasimme sitä uudelleen. (Toikko & Rantanen 2009,10.)

Tavoitteet luotiin yhdessä yhteistyökumppanin kanssa osittain toimijalähtöisesti, jolloin prosessi rakentui avoimessa ympäristössä. Kehittämistemme oli hankeperusteista toimintaa, jolle oli asetettu ajallinen jatkumo, tavoitteet, toimintatavat ja arviointiasetelma. Kehittämistyössämme toteutimme hyväksi todetun toimintatavan levittämistä, idean käyttöönottoa ja idean jatkamista. Samalla toimimme oman kehittämisen näkökulmasta malliin jotain lisää. Kehittäminen tapahtui erilaisissa verkostoissa joissa tavoittelimme innovatiivisia rajapintoja, joissa eri toimijat voisivat rikastuttaa omaa ajatteluaan uusien ideoiden kautta. (Toikko & Rantanen 2009, 14- 15,16- 17.)

Käytimme yhteistoiminnallista kehittämistä Myllykallion asumisyksikön asukkaiden kanssa. Saimme erilaisia näkökulmia tuotua mukaan ja kehitettyjä ideoita sitä kautta pitäen kuitenkin mielessä omat lähtökohdat. Dialogi oli tärkeänä osana toimimista ja vuorovaikutus oli rinnakkaista. Toimimme käyttäjä -ja toimijalähtöisesti eli pyrimme ymmärtämään heidän maailmaa ja keräsimme heiltä tietoa, jolloin toivoimme saavamme oppaasta mahdollisimman hyvän myös asiakkaiden kannalta. (Toikko ja Rantanen 2009, 91- 92, 96, 141.)

6.2 Kehittämistyön eteneminen ja dokumentointi

Yhtenä kehittämistyön menetelmänä oli kokeileva toiminta, josta syntyi Happy Day- projekti. Projekti lähti käyntiin asumisyksikön palvelupäällikön Janne Kor-

telaisen kanssa keskustelulla, jossa idea tapahtuman järjestämisestä esiteltiin hänelle. Meidän ideanamme oli järjestää tapahtuma asumisyksikön asiakkaille. Palvelupäälliköltä tuli idea, että tapahtumaan on myös mahdollista kutsua asiakkaiden omaisia ja läheisiä. Saamamme palautteen mukaan tämä oli tärkeää sekä asukkaille että mukana olleille läheisille.

Yksikössä on jo ennestään käytössä erilaisia luovia menetelmiä kuten musiikkia, taidetta ja draamaa. Mm. Naurun paikka draamaryhmä kokoontuu säännöllisesti ja siihen osallistuu osa asumisyksikön asiakkaista. Naurunpaikka draaman ajattelimme sopivan mitä parhaiten tämänlaiseen toiminnalliseen tapahtumaan. Otimme yhteyttä Etevan kehittämistyöntekijä Jaana Bromeukseen sekä draamaryhmän ohjaajaan Markku Ihamäkeen. Sovimme, että Naurun paikka on mukana tapahtumassa ja tavoitteena on antaa kaikille tapahtumassa mukana oleville mahdollisuus olla mukana toteuttamassa draamaa.

Yhteisöpalaverissa kerroimme asiakkaille tulevasta tapahtumasta ja kokosimme asiakkaiden nimet ylös, jotka halusivat mukaan suunnitteluun ja toteutukseen. Mukaan heistä saatiin 6 henkilöä. Seuraavaksi pidimme suunnittelu palaverin Myllykalliossa, jossa keskustelimme päivän ohjelmasta, toiminnallisista menetelmistä, tarjoiluista sekä sovimme alustavasta työnjaosta. Tavoitteena oli myös mahdollistaa asiakkaita ohjaamaan eri toiminnallisiin pisteisiin. Osallistujien erityispiirteistä johtuen, päävastuu toimintapisteissä tapahtuvien toimintojen sisällöistä jäi projektin vetäjille. Teimme kutsut ja asiakkaat lähettivät ne niille omalle ja läheisille, joita he halusivat kutsua mukaan tapahtumaan. Otimme myös sähköpostitse ja puhelimitse yhteyttä eri tahoihin, jotka mahdollisesti haluaisivat osallistua tapahtumaan erilaisilla lahjoituksilla, joita jaettaisiin kaikille tapahtumaan osallistuville.

Tapahtumapäivän aattona laitoimme ulkona paikkoja valmiiksi tapahtumapäivään sekä leivoimme yhdessä asumisyksikössä tarjottavia valmiiksi. Valmistimme toimintapisteisiin tarvittavat materiaalit kuva - ja musavisaa varten, sekä asensimme taidepisteen maalausaluusta seinälle asiakkaiden kanssa. Tulostimme toimintapassit ja osallistumistodistukset.

Tapahtumapäivän aamulla katsastimme, että kaikki on valmiina. Otimme tapahtumaan kutsuttuja henkilöitä vastaan yhdessä asumisyksikön asiakkaiden kanssa. Palvelupäällikkö Janne Kortelainen piti aloituspuheen jonka jälkeen puheenvuoron siirtyi meille. Kerroimme itsestämme, mitä on tarkoituksena tapahtumassa tehdä ja mikä on sen tavoitteena. Toimintapisteet tapahtumassa olivat: palloheitto, kuvavisa, musavisa, taidepiste sekä karaoken laulaminen. Draamar ryhmä esiintyi ja myös yksi asumisyksikön asiakas viihdytti improvisointi esityksellään. Tapahtumassa oli tarjolla pientä syömistä mm. grillimakkaraa, kahvia, mehua sekä suolaista ja makeaa piirakkaa. Grillimestarina toimi yksi asumisyksikön asiakas ja tämä olikin hänelle mieluisa ja tärkeä tehtävä.

Teoriatietoa haimme kirjallisuudesta, internetistä sekä aikaisemmin julkaistuista opinnäytetöistä ennen ja jälkeen kokeilevan toiminnan. Tutustuimme erilaiseen kirjallisuuteen tapahtumien järjestämisestä, erityisryhmistä, osallistamisesta sekä toiminnallisista menetelmistä. Hyödynsimme sosionomiopinnoissa oppimaamme sekä aikaisempaa työkokomustamme erityisryhmien kanssa työskentelystä sekä toiminnallisista menetelmistä. Laadimme muistiinpanoja ja kävimme dialogisia keskusteluja ja pohdimme sekä analysoimme tekemisiämme avoimesti ja muutimme omaa toimintaamme tarpeen mukaan.

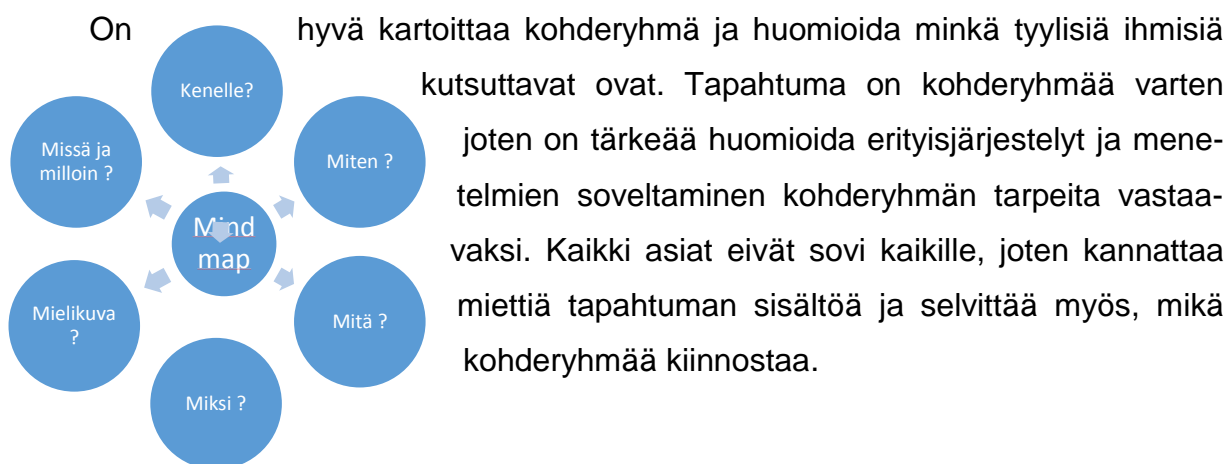
7 TAPAHTUMA

7.1 Tavoite ja lähtökohdat

On hyvä asettaa tavoite tapahtumalle ja miettiä tarkkaan mikä se on. Konkreettista tavoitetta on helpompi arvioida. Tapahtumaa järjestettäessä tärkeimpiä kysymyksiä ovat: miksi järjestetään ja mikä on tavoite. Etukäteen on myös hyvä miettiä mitä haluat saavuttaa ja viestiä. Mieti myös mitä olet järjestämässä, missä ja milloin. Pyri löytämään kutsuttavien kannalta eniten ilahduttavat asiat. Tapahtumalla on hyvä olla selkeä pääviesti ja sitä tukevia sivuviestejä. Varmista myös, että tavoite kerrotaan kaikille tapahtuman järjestämiseen osallistuville isännille ja yhteistyökumppaneille, jotta kaikki osaavat toimia yhteisen tavoitteen mukaisesti. (Vallo & Häyrinen 2012, 102, 109- 115.)

Tapahtuman järjestäminen on kolmivaiheinen prosessi, johon kuuluvat suunnittelu, toteutus ja jälkitoimenpiteet. Tapahtuman suunnittelusta jälkitoimenpiteisiin on varattava vähintään kaksi kuukautta, jotta tapahtuma onnistuisi. Lyhempi aikataulu voi johtaa tinkimiseen tapahtuman toteutuksesta ja laadusta. Esimerkiksi haluttu tila voi olla varattu tai ei saada tiettyjä esiintyjä paikalle kiireellisen aikataulun vuoksi. Suunnittelu on hyvä aloittaa hyvissä ajoin ja tehdä yhteistyötä alusta asti kaikkien niiden kanssa, joiden panosta tarvitaan tapahtuman toteuttamisessa. Alusta asti mukana olleet sitoutuvat tapahtumaan paremmin. Erilaiset ideat ja näkökulmat saadaan mukaan toteutukseen ja näin tapahtuman onnistumisen todennäköisyys kasvaa. Suunnitteluvaihe on tapahtumaprosessin pisin ja vaikein osa. Huomasimme alusta asti suunnittelusta toteutukseen asti mukana olleiden asiakkaiden selkeämmän sitoutumisen niihin verrattuna, jotka vain osallistuivat tapahtumaan. (Säteri, H. 2010, 12- 22.)

7.2 Kohderyhmä ja muut etukäteisvalmistelut

Kuvio 1. Mind Map.

Käyttämällä mielikuvitusta saa kutsusta kiinnostavamman, jolloin ihmiset haluavat osallistua juuri siihen tapahtumaan. Kutsussa mielenkiintoa herättää tunnelman hehkuttaminen ja tapahtuman pääkohtien korostaminen. Apuna voi käyttää kuvia ja muita tapahtumasta kertovaa informaatiota, jotta mahdollisimman moni ymmärtää kutsun sisällön. Kutsu voi mm. olla henkilökohtainen ja mahdollisesti ilmoittautumista vaativa. Se voi myös olla avoin ja se voidaan pyytää levittämään organisaatioon, jolloin se tavoittaa suuremman kohderyhmän. (Vallo & Häyrinen 2012, 121 -128.)

Käytännön asioiden sujuvuuden vuoksi kannattaa varmistaa etukäteen kuljetukset, majoitukset ja muut erityisjärjestelyt esim. tulkkipalvelut, liputus ja erityisruokavaliot. Tapahtumaa kannattaa käydä useasti ja konkreettisesti läpi, jotta kaikki käytännön asiat sujuisivat mahdollisimman hyvin. Varsinkin erityisryhmien tapahtuma saattaa vaatia erityisjärjestelyjä mm. wc- tilojen riittävyyteen, liikkumisen esteettömyyteen, mahdollisten apuvälineiden saatavuuteen sekä riittävään ohjaukseen, tukeen ja apuun. Tapahtumaan tuloa helpottavat selkeät opaskyltit ja merkityt parkkipaikat. (Vallo & Häyrinen 2012, 127, 147.)

7.3 Luvat ja vakuutukset

Yleisen turvallisuuden varmistamiseksi on syytä selvittää tarvitaanko pelastus – tai turvallisuussuunnitelmaa. Ensiaputaitoisia on hyvä olla jokaisessa tapahtumassa läsnä. Lupa-asioissa tulee huomioida, että voi tarvita erilaisia lupia liittyen tapahtuman luonteeseen. Yleisiä lupia ovat *arpajaislupa*, *anniskelulupa* ja *tiensulkemislupa*. Joskus myös tulee poliisille tehdä ilmoitus yleisötilaisuudesta. Poliisilta tulee hakea lupa, jos käyttää ulkotulia ja tapahtuma päivänä tulee tehdä ilmoitus tulien käytöstä myös pelastuslaitokselle. Lisätietoa lupa- asioista saat osoitteesta www.poliisi.fi/luvat. (Vallo & Häyrinen 2012, 150- 151.)

Tapahtuman järjestäjän kannattaa huomioida mahdolliset tapahtumassa sattuvat vahingot ja tapaturmat ottamalla esim. vastuuvakuutuksen. Tapahtuman järjestäjä on myös vastuussa tapahtumassa työskentelevien työntekijöiden turvallisuudesta ja irtaimiston kunnosta. Järjestäjää koskevat työeläke – ja työttömyysvakuutusmaksut. Ulkoilmatapahtumiin tarvitaan aina maanomistajan lupa, jos tapahtuma ei ole järjestäjän omistamalla paikalla. Kaupungin ja kuntien alueilla järjestettävien tapahtumien luvista ollaan yhteydessä kiinteistövirastoon. Jos tapahtumassa soi musiikki tulee mahdollisesti tehdä siitä ilmoitus ympäristötarkastajalle. Tekijänoikeusmaksut tulee maksaa musiikin tai taustamusiikin käyttämisestä tapahtumassa. Lisätietoja löydät sivulta www.teosto.fi. (Vallo & Häyrinen 2012, 150- 151.)

7.4 Budjetti ja tarjoilu

Tapahtuman järjestämiseen liittyy monia menoeriä. Tulee miettiä tarkkaan, millä tapahtuma rahoitetaan, eli siis minkälainen budjetti on käytettävissä. Selvitä saatko tuloja kuluihin esim. tapahtuman tilaajalta vai et. Mieti, millä keinoin kuluja katetaan, mikäli budjettia ei ole tai se on hyvin pieni. Tapahtuman arpajaisiin voi voittoja pyytää lahjoituksina eri yrityksiltä. (Vallo & Häyrinen 2012, 150- 151.)

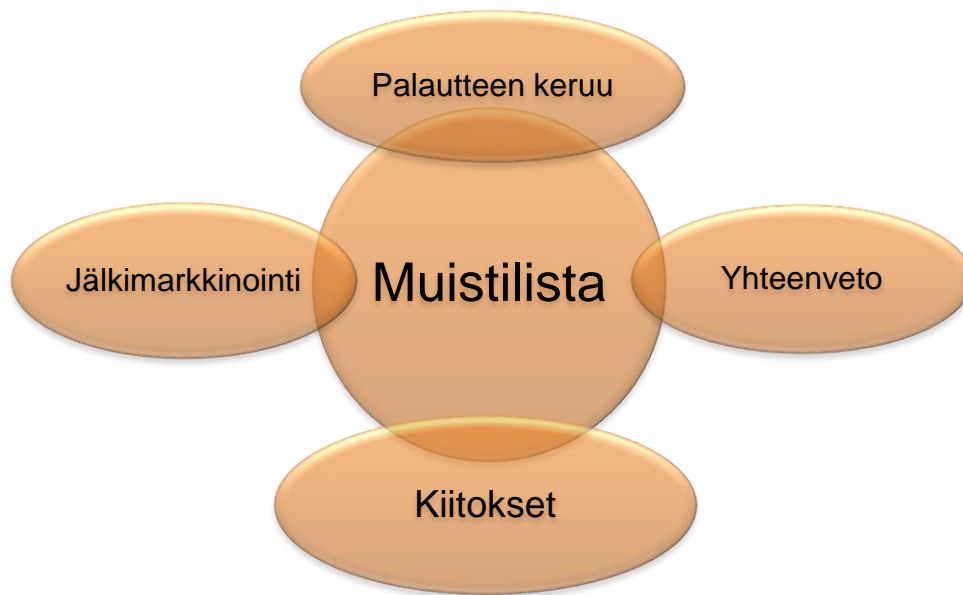
Tapahtuman tarjoilut voi ostaa ulkopuolelta tai järjestää itse. Jos mahdollista voi tarjottavaa valmistaa tapahtumaan osallistuvien kanssa yhdessä ja mahdollistaa heidän osallistumisen myös tässä vaiheessa. Alusta lähtien osallistuminen on lähtökohtaisesti aktiivista toimintaa ja mahdollistaa onnistumisen tunteen. Mukana oleminen ja oman tärkeän panoksen antaminen luo tapahtumasta osallistujalle merkityksellisemmän kuin valmiiksi suunniteltu tapahtuma. Näin ollen se myös aktivoi heitä osallistumaan varsinaiseen tapahtumaan. (Vallo & Häyrinen 2012, 152.)

Tapahtuman runko kannattaa käydä läpi jotta hahmottaa mitä tarjottavaa on hyvä olla. Tarvitseeko tarjota lämmintä ruokaa vai riittääkö kevyempi ateria. Jos tapahtumassa tarjoillaan alkoholia, muista myös alkoholittomat vaihtoehdot. Muista huomioida erikoisruokavaliot ja merkitä ne selkeästi esille laitettaessa. (Vallo & Häyrinen 2012, 152.)

Kuvio 2. Muistilista ennen tapahtumaa.

(Vallo & Häyrinen 2012, 163- 188.)

Kuvio 3. Muistilista tapahtuman jälkeen.

(Vallo & Häyrinen 2012, 163- 188.)

8 KEHITTÄMISTYÖN TUOTOKSET JA ARVIOINTI

8.1 Tuotoksena opas

Kehittämistyön tuotoksena on luotu opas toiminnallisen tapahtuman järjestämisestä erityisryhmille. Opas on dokumentoitu erillisenä kirjasena sekä yhdistettynä tähän raporttiin. Tietoa rajattiin tapahtuman järjestämisen perusasioihin, sosiaalikkulttuuriseen innostamiseen, osallistamiseen ja osallisuuteen, sekä erityisryhmiin keskittyen vammaisuuteen ja toiminnallisiin menetelmiin. Saamassamme koulutuksessa opetettiin toiminnallisia menetelmiä ja tämä osaaminen vaikutti oppaan sisältöön.

Opaskirjasen tarkoituksena on auttaa erilaisten tapahtumien järjestämisen käytännön asioissa sekä antaa konkreettisia käytännön neuvoja toiminnallisten menetelmien käyttämisestä tapahtumissa. Oppaassa on esitelty erityisryhmille suunnattuja sovellettuja toiminnallisia menetelmiä, jotka ovat sellaisenaan toteutuskelpoisia ja helposti muokattavissa kohderyhmälle sopivaksi.

Raporttiin liitetyn oppaan kooksi suunnittelimme lopulta A4- kokoisen, koska ajattelimme sen raporttiosan yhteydessä olevan kätevä ja selkeä sekä sen arkistoinnin olevan helpompaa.

8.2 Kehittämisen prosessin arviointi

Teoriatietoa haimme kirjallisuudesta, internetistä sekä aikaisemmin julkaistuista opinnäytetöistä. Tapahtuman järjestäminen ja asiakkaiden osallisuus oli meille tärkeää, sillä saimme heiltä käytännön tietoa ja palautetta menetelmien toimivuudesta.

Oppaan suunnittelun aloitimme tehden muistiinpanoja siitä, minkälainen oppaasta mielestämme pitäisi tulla. Ennen lopullista kokoamista opas on muuttanut muotoaan moneen kertaan. Siihen on lisätty ja siitä on poistettu asioita saamamme palautteiden mukaan sekä ajatusten mukaan, mitä saimme peilaa-

malla työtämme muihin oppaisiin. Aloitimme oppaan kokoamisen tapahtuman järjestämisellä. Oppaassa kuvaamme ensin tapahtuman järjestämisen perusasioita. Seuraavaksi oppaasta löytyy tietoa erityisryhmistä ja oppaan loppuosa koostuu erityisryhmille suunnatuista toiminnallisista menetelmistä. Aineiston kokonaisuuden hahmotus alkoi pikkuhiljaa selkiytyä kirjoittamisen etenemisen myötä. Jaoimme keskenämme joitakin kokonaisuuksia ja kirjoitimme niitä itsenäisesti tahoillamme. Tapasimme suunnitellusti ja muokkasimme sekä kirjoitimme aineiston yhdessä lopulliseksi tuotokseksi.

Kirjoittamisen aikana tuli esiin uusia seikkoja, jotka koimme tärkeäksi oppaassa ja alustava sisällysluettelo muuttui alkuperäisestä. Halusimme myös kuvittaa opasta itseotetuilla valokuvilla sekä internetistä lainatuilla kuvilla, jotka tekevät oppaasta ulkonäöltään kiinnostavamman. Itse tekstin kirjoittamisessa hankalinta oli saada tekstistä helposti ymmärrettävää ja selkeää. Pyrimme jaottelemaan tekstiä sopivan kokoiisiin kappaleisiin ja otsikoimaan siten, että otsikoiden avulla lukijan kiinnostus heräisi.

8.3 Oma oppiminen

Kompetenssilla tarkoitetaan sosionomin (AMK) ydinosaamista. Ydinosaaminen voidaan jäsentää asiakastyön osaamiseen, palvelujärjestelmäosaamiseen, eettiseen ja osallistavaan yhteiskuntaosaamiseen sekä kehittämis- ja johtamisaosaamiseen. Tämän kehittämistyön kautta asiakastyön osaamisemme kasvoi entisestään. Tietomme teoriasta ja toiminnallisten menetelmien käyttämisestä käytännössä lisääntyivät kehittämistyön aikana. Opimme soveltamaan erilaisia menetelmiä erilaisten asiakasryhmien tarpeisiin sopiviksi. Erityisesti kehittämis- ja menetelmäosaamiseemme saimme lisää työkaluja. (Mäkinen yms. 2011, 33- 41.)

Tämä kehittämistyö pyrkii ehkäisemään huono- osaisuutta yhteiskunnassa, lisäämään osallisuutta sekä erityisryhmän jäsenen että yhteiskunnan näkökulmasta. Erityisryhmäläisten asema yhteiskunnassa on herättänyt pohdintaa sa-

moin kuin yksittäisen asiakkaan oikeudet liittyen itsemääräämisoikeuteen ja elämähallintaan. (Mäkinen yms. 2011, 33- 41.)

Totesimme aidon kohtaamisen, kuuntelemisen ja osallistumiseen mahdollistavan ilmapiirin olevan tälle erityisryhmälle ensisijaisen tärkeää. Opimme vielä enemmän ymmärtämään asiakkaiden tarpeita, haasteita ja heidän voimavarojen tukemista. Opimme myös, ettei toiminnallisten menetelmien tarvitse olla, eivätkä ne saakaan olla liian vaikeita ja monimutkaisia, jotta osallistuja saa keua yhdessä tekemisen ja onnistumisen ilon.

Opimme myös sen, että tapahtuma kannattaa käydä hyvin tarkasti läpi ennen varsinaista toteutusta. Ajoittain työskentelimme haasteellisissa tilanteissa ja jouduimme muuttamaan aikaisemmin sovittuja asioita, jolloin se kasvatti kykyämme työskennellä joustavasti. Saimme myös viestiä asiakkailta, että he kaipaavat tapahtumia joissa voivat tavata vertaisiaan. Uskomme sosiaalityön osaamisemme kasvaneen lähes jokaisella osa- alueella. Opasta voi sellaiseen tarjota erilaisille yksiköille mm. päiväkoteihin, vanhustentaloihin ja vammaispalveluihin. Opasta voisi jalostaa selkokielelle ja tällöin opas olisi lähinnä asiakasryhmän käytössä. Ohjaaja voisi olla sivusta seuraajana ja asiakkaille mahdollistettaisiin toimia vieläkin itsenäisemmin omien voimavarojen mukaan. Opasta voi käyttää myös apuna hakiessa pelkästään sovelluttujen toiminnallisten menetelmien ohjeistusta.

LÄHTEET

- Autismi - ja Aspergerliitto Ry. Aspergerin oireyhtymä. Viitattu 2015
www.autismiliitto.fi/autismi_kirjo/aspergerin_oireyhtyma
- Autismi - ja Aspergerliitto Ry. Autismin kirjo. Autismi. Viitattu 2015
www.autismiliitto.fi/autismi_kirjo/autismi
- Autismi - ja Aspergerliitto Ry. Rettin oireyhtymä. Viitattu 2015
www.autismiliitto.fi/autismi_kirjo/rettin_oireyhtyma
- ELÄ!- ELÄmän Punaista Lankaa etsimässä. Toiminnalliset menetelmät. Viitattu 16.5.2015
www.ela.fi/akatemia/toiminnalliset.php
- Esteettömyystiedon keskus. Rakennettu ympäristö. Kulkuväylät. Viitattu 3.4.2015
http://www.esteeton.fi/portal/fi/rakennettu_ymparisto/kulkuvaylat/
- Jelli järjestötietopalvelu. Osallisuus. Osallisuusaineistoa. Osallisuus. Viitattu 14.10.2015
<http://www.jelli.fi/osallisuus/osallisuusainestoa/osallisuus-sanasto/>
- Kaski, M.; Manninen, A. & Vihko, H. 2012. Kehitysvammaisuus. Helsinki: Sanoma Pro Oy
- Kehitysvammatukiliitto ry. Viitattu 17.10.2015 <http://www.kvtl.fi/>
- Linnossuo, O. 2015. Luentomateriaali. Turun ammattikorkeakoulu.
- Mieli. 2015a. Suomen mielenterveysseura. Viitattu 18.5.2015
<http://www.mielenterveysseura.fi/fi/mielenterveys/hyvinvointi/muistelu-mielen-voimavarana-ja-identiteettityönä>
- Mieli. 2015b. Suomen mielenterveysseura. Viitattu 18.5.2015
<http://www.mielenterveysseura.fi/fi/mielenterveys/hyvinvointi/huumori-vahvistaa>
- Mäkinen, P.; Raatikainen, E.; Rahikka, A. & Saarni, T. 2011. Ammattina Sosionomi. 1.- 2 painos. Porvoo: WSOY pro Oy
- Nettineuvo. 2015a. Aikuiset. Mielenterveys. Hyvän mielenterveyden ylläpito. Työ ja vapaa- aika. Viitattu 15.10.2015 www.nettineuvo.fi/index.asp
- Nettineuvo. 2015b. Aikuiset. Mielenterveys. Hyvän mielenterveyden ylläpito. Elämänmielekkyyys ja oman mielen hallinta. Viitattu 15.10.2015 www.nettineuvo.fi/index.asp
- Oppia vaka kaikki. Sosiokulttuurinen innostaminen. Leena Kurki. Viitattu 2.3.2015
<https://oppiavakakaikki.wordpress.com/2012/02/08/sosiokulttuurinen-innostaminen-leena-kurki/>

Parkkinen, T. 2015. Luentomateriaalit. Mielenterveystyön menetelmät. Turun ammattikorkeakoulu.

Rouhiainen- Valo, T; Rantanen, T; Hovi- Pulsa, R. & Tietäväinen, S. 2010. Kompetenssit sosionomien (AMK ja ylempi AMK) ydinosamisen avaajina. Teoksessa Viinamäki, L. (toim.) Sosionomin ammatti ja työ 2010-2025. Havaintoja ja päätelmiä

Sinfonia. Hyvinvoinnikeskus. Integroituneen lääketieteen hoitopalvelukeskus. Hoidot. Aisti –ja erityisherkyys. Ongelmat. Viitattu 10.9.2015 <http://www.sinfoniaoy.fi/hoidot/aisti-ja-erityisherkyys-ongelmat>

Ihminen edellä. SUOMEN CP-LIITTO RY. Viitattu 17.10.2015 <http://www.cp-liitto.fi/vammaryhmat/cp-vamma>

Säteri, H. 2010. Tapahtuman järjestäminen. Case: Pirttisen konepäivät. Opinnäytetyö. Liiketalouden, yrittäjyyden ja ravitsemisalalan yksikkö. Pienen ja keskisuuren liikkeenjohdon koulutusohjelma. Markkinointi.

THL. 2015a. Terveyden ja hyvinvoinninlaitos. Hyvinvointi ja terveyserot. Eriarvoisuus. Hyvinvointi. Osallisuus. Viitattu 10.10.2015 <https://www.thl.fi/fi/wep/hyvinvointi-jaterveyserot/eriarvoisuus/hyvinvointi/osallisuus>

THL. 2015b. Terveyden ja hyvinvoinninlaitos. Aiheet. Terveyden edistäminen. Mielen hyvinvointi. Mielenterveyden voimavaroja voi vahvistaa. Viitattu 18.5.2015 <https://www.thl.fi/fi/web/terveyden-edistaminen/toimijat/terveyden-edistaminen-eri-toimialoilla/terveyden-ja-hyvinvoinnin-edistaminen-ammattillisessa-koulutuksessa/mielen-hyvinvointi>

THL. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Hyvinvointi ja terveyserot. Eriarvoisuus. Vähemmistöt. Viitattu 16.5.2015 www.thl.fi/fi/web/hyvinvointi-jaterveyserot/eriarvoisuus/vahemmistot

Toikko, T. & Rantanen, T. (2009) Tutkimuksellinen kehittämistoiminta. Näkökulmia kehittämissprosessiin, osallistamiseen ja tiedontuotantoon. Tampere: Tampere University Press.

Tunne musiikki. Vapaaehtoistoimintaa kaikille aisteille. Viitattu 18.5.2015 <http://www.tunnemusiikki.fi/hyvinvointia+musiikista/musiikki+virkestaa+kehoa+ja+mielta/>

Vallo, H. & Häyrynen, E. 2012. Tapahtuma on tilaisuus. Helsinki: Tietosanoma.

VALTERI. Onerva. Ohjaus ja tuki. Kuulo ja kuulovammat. Viitattu 16.10.2015 www.onerva.fi/tukipalvelut/kuulo-ja-kuulovammat/

Vernerinet. Kehitysvamma- alan verkkopalvelu. Kehitysvammaisuus. Viitattu 16.10.2015 verneri.net/yleis/kehitysvammaisuus

Kuvataide

liike

Elokuva

Tanssi

Kirjoittaminen

Draama

Tarinan kerronta

Kirjallisuus

Musiikki

ERITYISRYHMIEN TAPAHTUMAN

JÄRJESTÄJÄN OPAS

Heli Saloranta ja Marika Hamilo 2015

SISÄLTÖ

ERITYISRYHMÄ KOHDERYHMÄNÄ	5
TURVALLISUUS	8
VAKUUTUKSET	10
ELINTARVIKKEET	11
SUUNNITTELUSSA HUOMIOITAVAA	12
AISTIÄRSYKKEET	13
TARJOILU	15
KOMMUNIKOINTI	16
16	
TOTEUTUS	17
SOVELLETTUJA MENETELMIÄ	21
ADJEKTIIVITARINA	22
KUVAVISA	23
PALLON HEITTO	23
DRAAMAA RYHMÄSSÄ	25
TAITEEN TEKEMINEN	25
ONNENPYÖRÄ	26
ELÄMYSRATA	27
SIELUNMAISEMA	30
JÄÄHYVÄISKUKKANEN	33
HYMYNAAMA- ARVIOINTI	35
VALOKUVA- ARVIOINTI	36

KUVA- ARVIOINTI	37
ÄÄNIARVIOINTI	38
LÄHTEET	40

KUVAT

Kuva 1. Ideointi.....	4
Kuva 2. Budjetti.....	6
Kuva 3. Luvat.....	7
Kuva 4. Turvallisuus.....	8
Kuva 5. Rajoitteet.....	9
Kuva 6. Aistiärsykkeet.....	13
Kuva 7. Kutsu.....	14
Kuva 8. Yhdessä tekeminen.....	15
Kuva 9. Kommunikointitaulu.....	16
Kuva 10. Taide.....	21
Kuva 11. Pallon heitto.....	23
Kuva 12. Draamaa.....	25
Kuva 13. Taidetta.....	25
Kuva 14. Tunnettyynyt.....	27
Kuva 15. Leijonan metsästys.....	28
Kuva 16. Muuan päivä.....	28
Kuva 17. Kuvabingo.....	31
Kuva 18. Puu.....	31
Kuva 19. Heijastettavat kuvat.....	32
Kuva 20. Ääniseinä.....	33
Kuva 21. Jäähyväiskukkanen.....	33
Kuva 22. Naamat.....	35
Kuva 23. Kädet ylös.....	37
Kuva 24. Äänet.....	38
Kuva 25. Ryhmässä.....	39

KUVIOT

Kuvio 1. Pääkysymykset.....	5
Kuvio 2. Projektin vaiheet.....	12
Kuvio 3. Muistilista 1.....	17
Kuvio 4 Muistilista 2.....	18
Kuvio 5. Infotaulu.....	19
Kuvio 6. Opaste.....	19

TAPAHTUMAN IDEOINTI

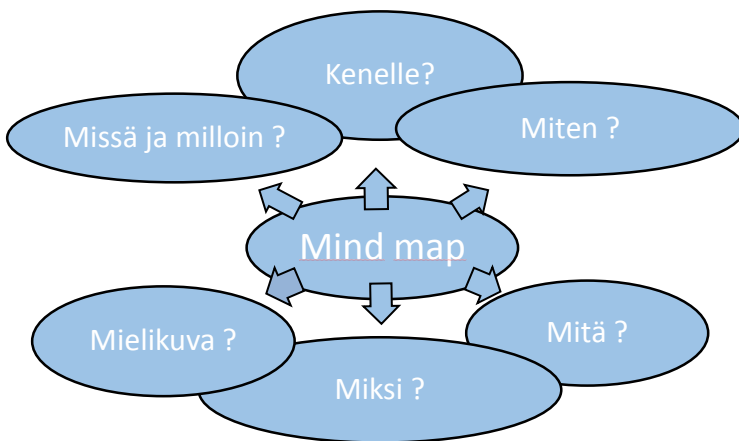
Tapahtuman järjestämistä miettiessä sille on hyvä asettaa tavoite ja miettiä tarkkaan mikä se on. On helpompi arvioida konkreettista ja selkeästi määriteltyä tavoitetta. Tärkeimpiä kysymyksiä tapahtuman järjestämiseen ovat; miksi tapahtuma järjestetään ja mikä on sen tavoite?

Kuva 1. Ideointi.

Mitä tapahtumalla saavutetaan ja mitä sillä halutaan viestiä? Mitä olet järjestämässä, missä ja milloin? Pyri löytämään kutsuttavien kannalta heitä eniten ilahduttavat asiat ja heidän mielenkiinnon kohteet.

Mind Map käsitekartta auttaa kartoittamaan tapahtuman järjestämiseen liittyviä kysymyksiä.

Kuvio 4. Pääkysymykset

Tapahtumalla tulee olla selkeä pääviesti ja sitä tukevia sivuviestejä. Tapahtuman järjestämiseen osallistuvien henkilöiden kuten yhteistyökumppaneiden ja isäntien tulee olla tietoinen tavoitteesta, jotta kaikki osaavat toimia yhteisen tavoitteen mukaisesti.

ERITYISRYHMÄ KOHDERYHMÄNÄ

Kohderyhmää kartoittaessa tärkeintä on muistaa, kenelle tapahtumaa ollaan järjestämässä. Kaikki asiat eivät sovi kaikille, joten on siis hyvä miettiä tarkkaan tapahtuman sisältö. Mielikuvitusta apuna käyttäen voi selvittää minkälainen toiminta kohderyhmää kiinnostaa. Apuna voi myös käyttää esim. kuvia, kyselykaavakkeita sekä kerätä suullista palautetta kohderyhmältä.

Erityisryhmiä ovat mm.

- ikäihmiset
- vammaiset
- syrjäytyneet
- erityislapset
- maahanmuuttajat
- päihdekuntoutujat

- o mielenterveyskuntoutajat

Erityisryhmän piirteet vaikuttavat konkreettisesti koko tapahtuman suunnitteluun ja toteutukseen. Kohderyhmän kartoituksella on tärkeä merkitys tapahtuman toiminnallisia menetelmiä suunniteltaessa. Se auttaa menetelmien soveltamisessa kohderyhmälle sopiviksi. Esim. ikäihmisten tapahtumissa tavoitteet ovat erilaisia kuin vaikkapa lasten tapahtumissa. On myös hyvä miettiä erityispiirteiden lisäksi mitkä muut asiat saattavat vaikuttaa menetelmien suunnittelemiseen.

BUDJETTI

Tapahtuman järjestämiseen liittyy monia menoeriä. Tulee miettiä tarkkaan, millä tapahtuma rahoitetaan, eli siis minkälainen budjetti on käytettävissä.

Selvitä saatko tuloja kuluihin esim. tapahtuman tilaajalta vai et. Mieti, millä keinoin kuluja katetaan, mikäli budjettia ei ole tai se on hyvin pieni.

Tapahtuman kulujen kattamiseen on monenlaisia keinoja, kuten pääsylippu- ja arpajaismyynti. Tapahtumassa voi olla erilaista myyntiä, jonka tuotoilla katetaan tapahtuman kuluja. Tapahtuman arpajaisiin voi voittoja pyytää lahjoituksina eri yrityksiltä.

ENSIMMÄINEN BUDJETTINI	
tulot	menot
aika paljon	ei niin paljon

Kuva 2. Budjetti.

LUVAT

Huomioi, että tapahtuma voi tarvita erilaisia lupia liittyen sen luonteeseen. Yleisiä lupia ovat; *arpajaislu.pa*, *tiensulkulupa* ja *anniskelulupa*. Joskus tulee poliisille ilmoittaa yleisötilaisuudesta. Poliisilta tulee hakea lupa, jos käytät ulkotulia ja tapahtumapäivänä tulien käytöstä tulee ilmoittaa pelastuslaitokselle. Ilotulitukseen vaaditaan poliisin lupa.

Kuva 3. Luvat.

Ulkoilmatapahtumiin tarvitaan aina maanomistajan lupa, jos tapahtuma ei ole järjestäjän omistamalla paikalla. Kaupungin ja kuntien alueilla luvista ollaan yhteydessä kiinteistövirastoon. Musiikin soittamisesta tulee mahdollisesti tehdä ilmoitus ympäristötarkastajalle. Ympäristösuojeluviranomaiselle tehdään myös meluilmoitus sekä haetaan vesi – ja maastoliikennettä koskevat luvat. Rakennusvalvontaviranomaiselta haetaan lupia tilapäisiin rakennelmiin, kuten katsoon tai esiintymislavaan. Jätehuollonvalvontaviranomaiselle tehdään suunnitelma ja kirjallinen ilmoitus jätehuollon järjestämisestä.

Tekijänoikeusmaksut tulee maksaa taustamusiikin tai musiikin käyttämisestä tapahtumassa. Lisätietoja saat sivulta www.teosto.fi.

TURVALLISUUS

Vastuu turvallisuudesta on tapahtuman järjestäjällä. Suurissa yleisötilaisuuksissa ja tapahtumissa tulee olla järjestyksenvalvoja ylläpitämässä ja turvallisuutta valvomassa tapahtuman aikana.

Kuva 4. Turvallisuus.

Pelastuslaki määrittelee yleisötilaisuuden järjestäjän laatimaan tapahtumaan pelastussuunnitelman. Lisätietoja saat Varsinais-Suomen pelastuslaitoksen sivuilta www.vs.pelastuslaitos.fi/yleisötilaisuudet.

Näkövammaisen henkilö turvautuu tunto- ja kuuloaisteihinsa liikkeessään, joten melun vaikutusta tulee huomioida. Heikkonäköisillä valaistus on suuressa osassa ja se kannattaa sijoittaa kulkuväylälle samalle puolelle riviksi sekä huomioida, etteivät ne häikäise.

On tärkeää, että kulkuväylät ovat riittävän leveitä ja vapaita kulkemiseen. On hyvä välttää materiaaleja, jotka ovat läpinäkyviä tai heijastavat sillä ne aiheuttavat helposti tapaturmavaaran. Läpinäkyville pinnoille tulee laittaa kontrastimerkintä ja jakaa ne pieniin osiin. Lattiapinnoille on hyvä laittaa erilaisia pintamateriaaleja esim. kohokuvio- ja kohoraitamerkintöjä opastamaan ja varoittamaan.

Kuulovammaisuuden huomioiminen tapahtumassa liittyy valaistukseen, hälyyn ja kaikuun sekä vaikeuteen osallistua ryhmäkeskusteluihin varsinkin hälyisessä tai kaikuvassa ympäristössä. Huulilta lukeminen on vaikeaa, mikäli valaistus on riittämätöntä tai se häikäisee tai puhujan takaa tulee voimakas vastavalo. Informaation antaminen on tärkeää myös muussa kuin puhumisen muodossa. (Essi.)

Opasteissa ja merkinantolaitteissa pitää voida käyttää kuu-
loaistin lisäksi näkö- ja tuntoaisteja tai molempia. Summeris-
sa tulee olla valo äänimerkin lisäksi ja palohälytyksen merk-
kiäänen lisäksi se tulee antaa myös näköaistiin perustuen
vilkkuvalla valolla ja tarvittaessa myös tärinään perustuvalla
merkinantolaitteilla.

Kuva 5. Rajoitteet.

Liikuntarajoitteiset henkilöt, kuten rollaattoria, pyörätuolia, keppiä tai kainalo-
sauvoja käyttäville henkilöille on tärkeää, että tilat on mitoitettu siten, että niissä
mahtuu kulkemaan. Tärkeää on myös, että väylä on tasaista, kovaa, luistama-
tonta ja niissä on otettu huomioon kaltevuudet. Huomioi myös, että wc tiloihin
pääsee apuvälineiden kanssa. Lisätietoa kulku- väylistä löytyy osoitteesta. (Es-
teetön.)

VAKUUTUKSET

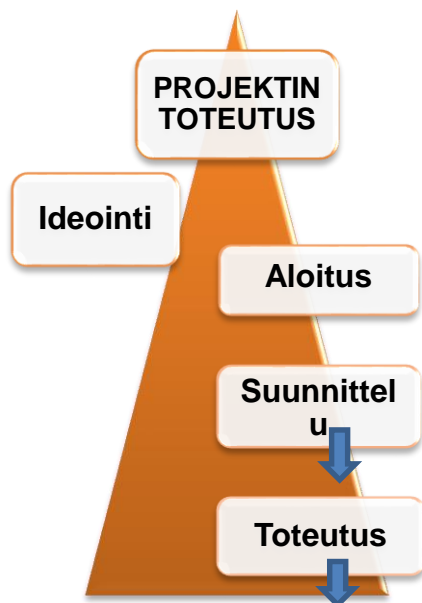
Tapahtuman järjestäjän kannattaa huomioida mahdolliset tapahtumassa sattuvat vahingot ja tapaturmat ottamalla esim. vastuuvakuutuksen. Tapahtuman järjestäjä on myös vastuussa tapahtumassa työskentelevien työntekijöiden turvallisuudesta ja irtaimiston kunnosta. Järjestäjää koskevat työeläke –ja työttömyysvakuutusmaksut.

ELINTARVIKKEET

Elintarvikemyynnissä hygieniaosaaminen ja omavalvonta ovat erityisen tärkeitä. Myynnin harjoittajan pitää toimittaa oma tilapäinen myynti-ilmoitus kunnan elintarvikevalvontaviranomaiselle. Lisätietoja saat Turun Ympäristöterveydenhuollon sivuilta www.turku.fi/sites/default/files/atoms/files//35-534s_tilapainen_myynti.pdf

SUUNNITTELUSSA HUOMIOITAVAA

Tapahtuman järjestämisessä auttaa projektisuunnitelman laatiminen. Se kuvaa kokonaisuudessaan sen millä keinoin ja miten, tapahtuma aiotaan toteuttaa. Suunnitelma sisältää kaiken tapahtuman järjestämiseen liittyvät asiat. Projektiluontoisen työskentelyn avulla tapahtuman järjestäminen helpottuu. Projektin eri vaiheita ovat aloitus ja ideointi, suunnittelu, toteutus ja päättäminen.

Kuvio 5. Projektin vaiheet.

AISTIÄRSYKKEET

Autistinen henkilön kommunikointi ja reagointi aistiärsyksiin voi olla poikkeavaa, hän ajattelee, mieltää ja ymmärtää asioiden merkityksiä ja ympäristöä eri tavalla. Käytös voi olla poikkeavaa sosiaalisessa vuorovaikutuksessa sekä kommunikaatiossa.

Kuva 6. Aistiärsykkeet.

Autistisen henkilön kohtaamisessa neuvoa voi kysyä hänen mukanaan olevalta henkilöltä, miten tulee toimia. Autistista henkilöä saattaa ärsyttää kontaktin ottaminen joko katsella tai fyysisesti. Kommunikoinnin on hyvä olla selkeää, hidasta ja asian ydin lyhyesti kerrottua. Turhaa puhetta kannattaa välttää. Rauhallisuus, ystävällisyys ja määrätietoisuus sekä konkreettiset toimintaohjeet helpottavat kommunikoinnissa. Kuvia, tekstejä ja piirroksia voi käyttää myös apuna. Tilanteita on hyvä rytmittää kertomalla aloitus, keskikohta ja lopetus sekä kertomalla mitä tapahtuu tilanteen jälkeen.

KUTSU

Kutsuun kannattaa panostaa ja tehdä siitä kiinnostava, jotta ihmiset haluavat osallistua juuri siihen tapahtumaan. Kutsussa mielenkiintoa herättää tunnelman hehkuttaminen ja tapahtuman pääkohtien korostaminen. Apuna voi käyttää kuvia ja muita tapahtumasta kertovaa informaatiota, jotta mahdollisimman moni ymmärtää kutsun sisällön. Kutsu voi olla henkilökohtainen ja mahdollisesti ilmoittautumista vaativa. Se voi olla avoin, missä pyydetään tai ei pyydetä ilmoittautumista. Se voi myös olla avoin ja se pyydetään levittämään organisaatioon.

Kuva 7.Kutsu

TARJOILU

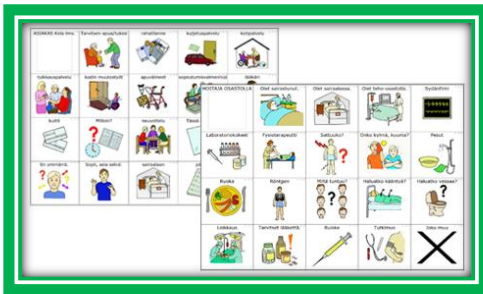
Tapahtuman tarjoilut voi ostaa ulkopuolelta tai järjestää itse. Jos mahdollista voi tarjottavaa valmistaa tapahtumaan osallistuvien kanssa yhdessä ja mahdollistaa heidän osallistumisen myös tässä vaiheessa. Alusta lähtien osallistuminen on lähtökohtaisesti aktiivista toimintaa ja mahdollistaa onnistumisen tunteen. Mukana oleminen ja oman tärkeän panoksen antaminen luo tapahtumasta osallistujalle merkityksellisemmän kuin valmiiksi suunniteltu tapahtuma. Näin ollen se myös aktivoi heitä osallistumaan varsinaiseen tapahtumaan.

Kuva 8. Yhdessä tekeminen.

Tapahtuman runko kannattaa käydä läpi jotta hahmottaa mitä tarjottavaa on hyvä olla. Tarvitseeko tarjota lämmintä ruokaa vai riittääkö kevyempi ateria. Jos tapahtumassa tarjoillaan alkoholia, muista myös alkoholittomat vaihtoehdot. Muista huomioida erikoisruokavaliot ja merkitä ne selkeästi laitettaessa esille.

KOMMUNIKOINTI

Kommunikointitaulu esimerkkejä löydät Papu-
netin tulostettavista kommunikointitauluista.

Jos tarvitset apua kommunikointiin liittyen
tiettyihin aiheisiin tai tilanteisiin, avuksi tulee
kommunikointitaulu.

Kuva 9. Kommunikointitaulu.

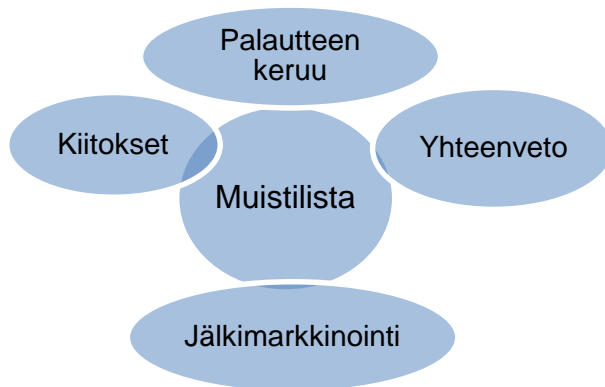
Siinä aiheet ilmaistaan sanallisesti, kuvilla tai bliss - symboleilla. Nämä auttavat kommunikoinnissa, jossa riittää rajattu sanasto ja keskustelusanasto voidaan tietää ennalta. Tauluissa kerronta tapahtuu yleensä avainsanoilla. Kuvia tulee olla myös tunteiden ilmaisemisesta ja tapahtumien kommentoimiseen ja kertomiseen. Kommunikointitaulut myös auttavat etenemistä tapahtumissa ja siihen voi helposti mallittaa erilaisia toimintoja. Tämä auttaa ennakoimaan ja jäsentämään erilaisia tilanteita ja tukemaan ymmärtämistä ja suorittamista. Käytössä on myös erilaisia kommunikointilaitteita, joihin on hyvä tutustua.

TOTEUTUS

Ennen varsinaista tapahtumaa on hyvä huomioida ja etukäteen tarkastaa ja käydä läpi tapahtuman kokonaisuutta. Kannattaa varmistaa etukäteen kuljetukset, mahdolliset majoitukset ja muut etukäteisjärjestelyt esim. tulkkipalvelut ja liputus. Toteutukseen kuuluu monta osa- aluetta ja niiden hallitseminen on suuritöistä.

Kuvio 6. Muistilista 1

Kuvio 7 Muistilista 2

Toteutusvaiheessa kannattaa huomioida, että on riittävästi osaavia toimijoita sekä huomioida mahdolliset osallistujaryhmien jäsenten roolit tapahtumassa. Kaikkien tapahtumaan osallistuvien tekijöiden tulee tietää oma tehtävänsä siinä. Puitteet tapahtumalle luo tapahtuman järjestäjä mutta jokainen mukana olija vastaa omasta käyttäytymisestään.

On hyvä pitää mielessä, että tapahtuman on sellainen, mitä esitteessä tai kutsussa toi esille.

Tapahtumasta on hyvä antaa informaatiota ennen tapahtumaa sekä paikanpäällä. Tapahtumasta on hyvä löytyä tietoa sanallisesti ja kuvallisesti esim. erilaisin opastein.

TERVETULOA

TAPAHTUMAN KLO 13- 16

KLO 13 TAPAHTUMAN AVAUS

KLO 13.30 ESIINTYY NAURUNPAIKKA

KLO 14- 15.30 TOIMINTAPISTEET

Kuvio 8. Infotaulu.

Kuvio 9. Opaste.

SOVELLETTUJA MENETELMIÄ

Kuva 10. Taide.

ADJEKTIIVITARINA

Tavoite: Asioiden käsittely, suunnittelu, ryhmäytyminen, tarinan kerronta.

Jokainen sanoo, näyttää tai kirjoittaa vuorollaan adjektiivin, mitkä ohjaaja kokoaa tarinaan. Tarina luetaan ja kuvitetaan osallistujille. Aiheet voi valita itse ja muuttaa tarinan pohja. Mieti, miten aistit ja esineet vaikuttavat tarinaan. Miten voit hyödyntää ääntä, valaisua tai ympäristöä? Haluatko kertoa asiakkaiden tarinaa, arvotarinaa, tulevaisuustarinaa tms.

MENE JOS, PELI

Tavoite: Tutustuminen ryhmänjäsenten samankaltaisuuteen ja erilaisuuteen.

Tarvikkeet: Tila, jossa mahtuu piiriin

Ryhmän jäsenet asettuvat piiriin ja vaihtavat paikkaa toistensa kanssa, jos väitelmä koskee itseään, vaihdetaan paikkaa piirin kehällä.

Esim. aiheena voi olla oma aamu. ”Mene jos tänä aamuna pesit hampaat”... tai mene jos et pidä / pidät....

Asian täytyy olla henkilökohtainen ja totta. Tässä kohdassa voit syventää aihetta riippuen ryhmän tavoitteista. Aiheita voi olla taidekokemus, harrastukset yms.

KUVAVISA

Tavoite: Osallisuus.

Tarvikkeet: Alusta, kuvia, liimaa.

Erilaisia kuvia liimataan isolle alustalle ja osallistujat joko kertovat tai kirjoittavat paperille oikeat vastaukset.

PALLON HEITTO

Tavoite: Osallistaminen, kokemuksellisuus, aistikokemusten saaminen.

Kuva 11. Pallon heitto.

Tarvikkeet: Erilaisia palloja, erikokoisia koreja / astioita, joita voi laittaa esim. seinälle tai maahan, pöydille yms.

Korit asetetaan eri matkojen päähän heittoviivalta. Osallistujat heittävät palloa sopivan matkan päästä itse tai avustettuna.

MUSAVISA

Tavoite: Osallistuminen.

Tarvikkeet: Musiikkimateriaalia ja kuvia.

Soitetaan eri musiikkikappaleita, jotka myös kuvitetaan kuulorajoitteisia varten.

Osallistujat joko kertovat tai kirjoittavat paperille tai näyttävät kuvilla vastauksen. Vaikeusastetta voi muokata erilaisilla kappalevalinnoilla ja esim. soittaa kappa-leet väärinpäin ja myös rajata kestoja.

DRAAMA RYHMÄSSÄ

Tavoite: Osallistuminen ja yhdessä tekeminen ja vaikuttaminen draaman kautta sekä tunteiden käsittely.

Tarvikkeet: Draaman vetäjä.

Kohderyhmä: Kaikki, jotka ymmärtävät ohjeistusta. Ohjeet annetaan sanallisesti, kuvilla ja tekstillä.

Ryhmän vetäjä ohjaa osallistujia aiheeseen. Vetäjä antaa aiheesta koskevan aloituksen esim. Talvella tykkään tehdä lumipalloja. Kaikki osallistujat, jotka tykkäävät alkavat tehdä lumipalloja samanaikaisesti. Vetäjä jatkaa kertomusta talvesta ja muut osallistuvat kertomukseen tekemällä annettujen ohjeiden perusteella erilaisia harjoitteita. Aiheet voivat olla laidasta laitaan kohderyhmän mukaan.

Kuva 12. Draamaa.

TAITEEN TEKEMINEN

Tavoite: Osallistaminen ja yhdessä tekeminen.

Tarvikkeet: Kangas värejä ja iso kangas / maalaus alusta, erikokoisia siveltimiä ja välineitä maalaukseen.

Kuva 13. Taidetta.

Iso kangas / maalausalue levitetään pöydälle tai maahan. Kankaaseen / alustaan voi kirjoittaa aiheen esim. ” Me tykkäämme / vastustamme ”tyyliin. Ohjeista osallistujia laittamaan väriä kämmeneensä ja painamaan käsi varovasti kankaalle / alustalle ja pitämään kättä hetki paikallaan, otsikon alle. Tarvitaan paikka, jossa voi pestä kädet.

ONNENPYÖRÄ

Tavoite: Aiheen käsittely ja osallistaminen.

Tarvikkeet: Onnenpyörä, kuvakortteja ja mahdolliset palkinnot.

Iso ympyrä ”Onnenpyörä” on jaettu sektoreihin, jota osallistajat pyörittävät niin, että nuoli pysähtyy yhden sektorin kohdalle. ”Onnenpyörän” voi rakentaa esim. paksusta pahvista, maalata ja kiinnittää tolppaan, jossa osoitinnuoli on kiinni. Sektoreiden kohdalla on kuva ja asia. ”onnenpyörän ” voi nimetä aiheen mukaan. Sillä voi havainnollistaa asioiden ja seurausten todennäköisyyksiä, jolloin asioiden keskinäiset suhteet pitää olla samanlaisia kuin todellisessa elämässä. Osallistuja pyöryttää pyörää ja kohtaa sektorin kysymyksen / väittämän / kuvan, joka liittyy aiheeseen. Kysymykset voi myös olla erillisinä kysymyskortteina.

TUNNETYÖ

Tavoite: Tehdä tunteita näkyviksi.

Tarvikkeet: Leimasimet, kangasvärit, vanua, tyynyliina tai kangasta ja superlonia.

Kuva 14. Tunnettynyt.

Valmista tyynyliina tai käytä valmista ja koristele se superlonista tehdyillä leimasimilla. Leimasimien aiheilla käsitellään jotain tunnetilaa. (Papunet.fi.)

TIETOVISA

Tavoite: Aiheen käsittely ja osallistuminen.

Tarvikkeet: kartonki ja kynä.

Tee kysymys- ja vastauskortteja etukäteen ja monista niitä. Kysymykset voivat olla kohderyhmästä riippuen helppoja tai esim. humoristisia. Kysymyksillä voidaan selvittää asenteita ja mielipiteitä. Kysymyksiin voi vastata myös suullisesti. Toinen tapa on pyytää osallistujia yhdistämään toisiinsa syyt ja seuraukset tai esim. kuvaparit.

ELÄMYSRATA

Tavoite: Kokemuksellisuus ja osallistuminen.

Tarvikkeet: Tilaa radalle ja tarvikkeita tehtävän/ aiheen mukaan. Rata voidaan rakentaa omaksi tilaksi, jossa osallistujat kiertävät tehtävärautilta toiselle kulkien rasti läpi. Rata voidaan rakentaa metsään tai pihalle.

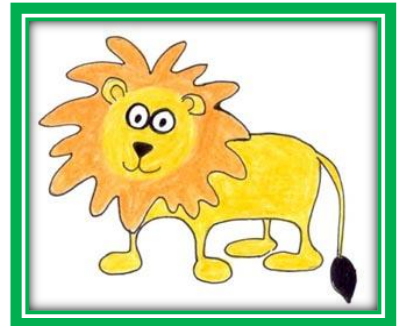
Rautilta saa ohjeen seuraavalle rastille menosta tai osallistujia voidaan kuljettaa seuraavalle rastille. Rasteilla olevia menetelmiä voi muokata osallistujia ryhmän ja aiheen käsittelyn mukaan. Kokemusradan voi rakentaa myös siten, että sillä voi havainnollistaa osallistujille erilaisia asioita. (100 + 1 kikkaa ja niksiä.)

LEIJONAN METSÄSTYS

Tavoite: Voimaantuminen, yhdessä tekeminen, ilo ja hauskuus.

Tarvikkeet: Leijonan metsästys laulun sanat tai lataa video netistä.

Ohjeista mukana olevia istumaan mukavasti ja asetu istumaan ryhmän eteen kasvot ryhmää kohti. Kerro, että tarkoitus on laulaa ja leikkiä yhdessä sekä kerro, että katsovat leikkiin mallia sinusta.

Kuva 15. Leijonan metsästys

MUUAN PÄIVÄ

Tavoite: Tarinallisuus.

Tarvikkeet: Mielikuvitus.

Kuva 16. Muuan päivä.

Kuten _____kuun lopulla usein, aamu valkeni tänään_____sään vallitessa.

Tulin _____siitä_____kovin_____, sillä nautin erityisesti _____kelistä.

Pukeuduin _____ vaatteisiin, laitoin jalkaani _____ kengät ja aloitin _____ matkani.

Perille päästyäni toivotin _____ huomenta kaikille.

He näyttivät tänä aamuna poikkeuksellisen _____.

Se tietää _____ päivää!

Alussa kaivoin _____ kassistani _____

nenäliinan ja _____ harjan, jotka laitoin _____ pöydälle. Kaikki _____ ihmiset tuijottivat minua ja seinällä oleva _____ kello raksutti. (Peda.)

KORKEASAARI

Tavoite: Tarinallisuus

Tarvikkeet: Mielikuvitus

Eräänä _____ päivänä _____ tyttö _____ meni _____ korkeasaareen _____ isän ja _____ äidin kanssa.

_____ korkeasaarella oli _____ karhu ja _____ leijona. Sen jälkeen menimme _____ korkeasaaren lähellä olevaan _____ ravintolaan jossa oli vaihtoehtoina _____ kerrosateria _____ kana-ateria ja _____ juustoateria. Juomina oli _____ pillimehuja ja _____ maitoa. Juomina oli myös _____ cola, _____ fanta ja _____ sprite. Sen jälkeen menimme takaisin _____ kotiimme. (Koululainen.)

SIELUNMAISEMA

Tavoite: Yhteisyyden ja normien luominen

Tarvikkeet: Vesivärit, väriliidut tai tussit ja paperia.

Väritetään vesiväreillä, piirretään liiduilla tms. paperille oma henkilökohtainen sielunmaisema. Kuva voi olla lapsuuden maisema, mukava paikka tai tunne tms. Ohjaajana painota, että piirustus taidot eivät nyt ole pääasiassa vaan sielunmaisemaa ja siihen liittyvät ajatukset ja tunteet ym.

Ongelmien ratkaisun kautta edetään kohti yhteisyyden kokemista. Normit ja toimintatavat alkavat vakiintumaan ja yhteisiä kokemuksia kertyy. Ryhmässä voi alkaa löytymää me- henkeä ja oma ryhmä koetaan parhaana. Ohjaaja antaa ryhmäläisille tilaa yhteisöllisyydestä nauttimiseen. Ohjaaja auttaa osallistujia tunnistamaan hyvän yhteisen ilmapiirin. Muista pitää myös ryhmä tarkoitusta ja tavoitteita esillä. Tässä vaiheessa jo toivottavasti ymmärretään minkälainen toiminta tuottaa toivottua tulosta ja toimii sen mukaisesti. Yksilöllisyys hyväksytään ja toisille annetaan liikkumatilaa. Ristiriitojen kohtaamiselle ollaan avoimia ja niiden käsittely on avointa ja rakentavaa.

KUVABINGO

Tavoite: Tutustuminen ja ilon tuonti

Tarvikkeet: Kuvia, paperia

Kopioi tai liimaa erilaisia kuvia esim. 9 kpl:tta paperille, siten että täysin samalaisia papereita on 2. Jaa kaikille 1 paperi ja ryhmäläiset aloittavat bingon etsimällä muilta samanlaiset kuvat, mitä itsellä bingokupongissa on. Molemmat rastittavat kuvansa.

Kuva 17. Kuvabingo.

Ohjeista, että samalta henkilöltä saa ”ottaa” vain 2 kuvaa omaan paperiin. Se joka on ensimmäisenä saanut bingon, voittaa ja muuta voivat jatkaa peliä tai sen voi lopettaa siihen.

OLEN PUU HARJOITUS

Tavoite: Ryhmäytyminen

Tarvikkeet: Tila, jossa mahtuu harjoitusta tehdä.

Ohjaaja menee keskelle huonetta, levittää kätensä ylös ja sanoo:
”Olen puu.”

Kuva 18. Puu.

Ryhmäläiset tulevat harjoitukseen oman tahtiinsa mukaan. Esim. ”olen kivi puun juurella”, ”olen kukka nurmikolla”, ”olen kukkaa kasteleva tyttö” jne.

Seuraava kierros voidaan aloittaa millä tahansa ryhmän ehdottamalla lauseella. Harjoitukseen voi tulla mukaan esim. rollaattorilla tai pyörätuolilla. Lattialle voi etukäteen laittaa myös tuoleja, jossa voi istua. (Mikko Aalto, 254.)

HEIJASTETTAVAT KUVAT

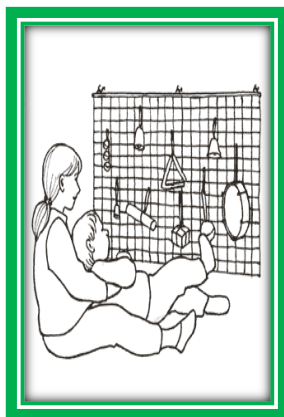

Tavoite: Näön jäänneiden aktivoiminen sekä yhdessä tekeminen ja kokeminen.

Tarvikkeet: Tarvitset lampun, diaprojektorin tai piirtoheittimen, sekä tilan. Piirrä esim. piirtoheitinkalvoille tuttujen esineiden kuvia tai erilaisia kuvioita. Tärkeää on tehdä selkeästi

Kuva 19. Heijastettavat kuvat..

ÄÄNISEINÄ

Tavoite: Aktivoida tunne – ja kuuloaistia. Voit tuottaa ääniä vaikka tarttuminen olisi vaikeaa tai jopa mahdotonta.

Tarvikkeet: Tarvitset verkkoa tai ritilää ja ripustuskoukkuja. Lisäksi tarvitset narua tai kuminauhaa ja kevyitä soittimia ja ääniä tuottavia esineitä esim. puupalikoita tai tyhjiä metallipurkkeja.

Voit kiinnittää verkon esim. seinälle tai pöydän reunaan

koukuilla. Kiinnitä soittimia ja esineitä verkkoon eri korkeudelle. (Papunet.)

Kuva 20. Ääniseinä.

RENTOUTUS

Tarvikkeet: Rentoutusteksti tai cd, jumppamatto / mukava istumapaikka

Tavoite: Rentoutuminen

Pyydä ryhmäläisiä ottamaan mukava asento ja sulkemaan silmät. Lue tekstiä, jossa kehoitetaan rauhoittamaan mieltä, keskittymään kehoonsa jne. Tai laita mielikuva rentoutus cd päälle. (Mikko Aalto, 521.)

JÄÄHYVÄISKUKKANEN

Tavoite: Tunteiden käsittely.

Tarvikkeet: kartonki ja kyniä

Piirrä fläppitaululle kukan keskusta ja ensimmäinen terälehti. Jokainen ryhmäläinen voi vuorollaan sanoa tai käydä kirjoittamassa yhden asian, joka herättää itsessä surua, haikeutta, ikävää, helpotusta tai muita tunteita ryhmän päättyessä.

Kuva 21. Jäähvyäiskukkanen.

Piirä fläppitaululle kukan keskusta ja ensimmäinen terälehti. Jokainen ryhmäläinen voi vuorollaan sanoa tai käydä kirjoittamassa yhden asian, joka herättää itsessä surua, haikeutta, ikävää, helpotusta tai muita tunteita ryhmän päättyessä. Kirjoita asiat terälehteen. Yhteisen purun ja keskustelun avulla hahmottuu, mitä ryhmän päättyminen herättää. Harjoituksessa päästään puhumaan siitä, miten aiemmat päättymiset ja eroamiset ovat elämässä sujuneet ja miten kukin on niissä toiminut. Vapaata keskustelua.

HYMYNAAMA- ARVIOINTI

Tavoite: Saada ja antaa palautetta.

Tarvikkeet: Paperilapuille piirrettyjä hymy –ja surunaamoja.
Kuvia arviointikohteista.

Kuva 22. Naamat.

Kokoa osallistujat tapahtuman loppuun yhteensä. Kerro ajatuksesta arvioida kohteita lisäämällä arviointikohteen kuvan viereen hymy tai surunaama. Levitä kuvat arviointikohteista esim. ruoista, toiminnoista ja tunnelmasta selkeästi esille esteettömään paikkaan. Osallistujat saavat laittaa hymy ja surunaamoja sisältäviä lappuja kuvien ympärille.

VALOKUVA- ARVIOINTI

Tavoite: Saada ja antaa palautetta.

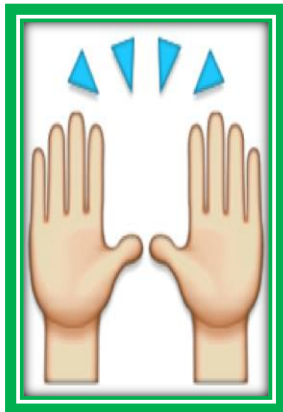
Tarvikkeet: Kamera, kuvaaja, tietokone, tulostin, mustetta ja paperia.

Jokaisella toimintapisteellä olevalla ohjaajalla on pisteessään kamera tai kännykkä jolla voi ottaa kuvia.

Jokainen osallistuja antaa toimintapisteen tehtävän tehtyään peukun ylöspäin tai alaspäin ja ohjaaja ottaa siitä valokuvan. Halutessaan osallistuja voi myös olla kuvassa kokonaan, jolloin palautteen antoa voi ilmeillä ja eleillä vielä elävöittää. Kuvista tehdään kollaasi, jolloin saa kuvan muodossa palautteen toiminnoista. Palaute voidaan myös lähettää osallistujille. Muista lupakysymykset.

KUVA- ARVIOINTI

Tavoite: Saada ja antaa palautetta.

Tarvikkeet: Kamera, kuvaaja, pahvia, tulostettuja kuvia ja tikkuja.

Kokoa osallistujat yhteen tapahtuman loppuun. Esittele osallistujille jokaiset arviointikohteet, joiden kuvat olet valmiiksi tehnyt tikun päässä oleviin pahveihin. Kerro, että tarkoitus on yksitellen nostaa jokainen arviointikohde ylös, jolloin osallistujat jotka tykkäsivät toiminnasta/ asiasta, nostavat kädet ylös ja siitä otetaan valokuva.

Kuva 23. Kädet ylös.

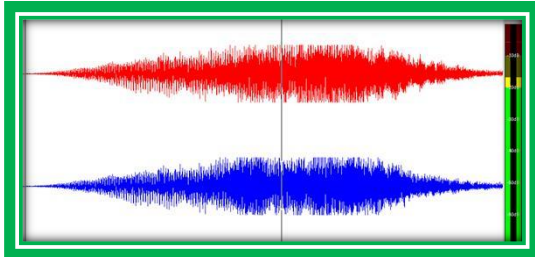
Ota ensimmäinen arviointikohde ja nosta tikku ylös niin että kaikki näkevät sen. Laske kolmeen ja anna toisen ohjaajan ottaa osallistujista kuva. Toista sama jokaisen arviointikohteen kanssa. Kuvista tehdään kollaasi, jolloin saa kuvan muodossa palautteen toiminnasta. Palaute voidaan myös lähettää osallistujille.

Voit muokata esim.

...pyydät kolmeen laskiessasi osallistujia näyttämään peukkua ylös tai alas-päin...

...pyydät osallistujia nostamaan yhden käden jos oli kivaa ja kaksi kättä jos oli mahtavaa....

ÄÄNLARVIOINTI

Tavoite: Saada palautetta.

Tarvikkeet: Tietokone tai kännykkä tms. jolla voi nauhoittaa.

Kuva 24. Äänet.

Kokoa osallistujat yhteen tapahtuman loppuksi. Pyydä heitä kertomaan äänellään palaute merkin annettuasi.

Mitä enemmän osallistujat tykkäsivät arvioitavista asioista, sitä kovemmin he huutavat.

....pyydä huutamaan esim. jeeee.....jippii.....kivaa.....jne.

Voit myös pyytää soittamaan erilaisia soittimia yhtä aikaa.....

....tai tömistelemään ja taputtamaan...

HYÖDYLLISIÄ LINKKEJÄ

Autismi- ja aspergerliitto ry. www.autismiliitto.fi

ELÄ- ELÄmän Punaista Lankaa etsimässä www.ela.fi

Esteetön. www.esteeton.fi

Gramex. www.gramex.fi

Kehitysvammaisten tukiliitto Ry www.kvtl.fi/

Papunet. www.papunet.net

Pelastuslaitos. www.vs.pelastuslaitos.fi

Poliisi. www.poliisi.fi

Tapahtumanjärjestäminen. www.theseus.fi/handle/10024/7756

Verner. www.verneri.net

Kuva 25. Ryhmässä.

LÄHTEET

Aalto, M. 2000. Ryhmästä ryppääksi. 3 painos. Tammer- Paino Oy. Tampere.

Essi 2015. Yleistä kuulovammaisuudesta. Viitattu 22.10.2015
[http://appro.mit.jyu.fi/essikurssi/kuulovammaisuus/t2/.](http://appro.mit.jyu.fi/essikurssi/kuulovammaisuus/t2/))

Kivelä, M.; Summa, T. & ja Tuominen, K. Elämysrata. Arvojana. Murrelogan. 100 + 1 kikkaa ja niksia. Järjestöjen viestien esiintuomiseksi yleisötapahtumissa. Viitattu 22.10.2015
http://www.globaalikasvatus.fi/tiedostot/elamysrata_arvojana_murrelogan.pdf

Kehitysvammaisten tukiliitto Ry. Opas perhetapahtuman järjestäjälle. Tapahtuman toteuttaminen. Viitattu 27.10.2015 <http://www.kvtl.fi/fi/opas-perhetapahtuman-jarjestajalle/nain-tapahtuma-onnistuu/tapahtuman-toteuttaminen/>

Koululainen 2015. Kerhot. Koti & vapaa-aika. Kirjat ja sarjakuvat. Adjektiivitarinat. Viitattu 22.10.2015 <http://Papunet.koululainen.fi/kerhot/koti-ja-vapaa-aika/kirjat-ja-sarjakuvat/adjektiivitarina/keskustelu/t100633>

Papunet. Materiaali kommunikoinnin tukemiseen. Etusivu. Materiaalia. Ideat. Virikemateriaalit. Kuulo. Ääniseinä. Viitattu 4.11.2015
<http://papunet.net/materiaalia/ideat/%C3%A4%C3%A4nisein%C3%A4>

Materiaali kommunikoinnin tukemiseen. Etusivu. Materiaalia. Ideat. Virikemateriaalit. Näkö. Viitattu 4.11 2015 <http://papunet.net/materiaalia/ideat/heijastettavat-kuvat>

Papunet. Materiaalia kommunikoinnin tukemisessa. Ideat. Tunneideat. Tunnetyyny. Viitattu 31.10.2015 <http://papunet.net/materiaalia/ideat/tunnetyyny>

Peda.net 2015. Laukaa. Haapalan koulu 3-4. Harakan linkkivinkit eri aineisiin. Äikkä. Adjektiivitarinat. Viitattu 22.10.2015
<http://peda.net/veraja/laukaa/haapalankoulu/kolkitnelkit/linkit/aikka/adjektiivitarina>

Rouhiainen, P 2015. Asostk 13 toiminnalliset menetelmät. Harjoitusten ideapankki. Turun ammattikorkeakoulu.

Teosto. Musiikin käyttäjille. Viitattu 22.10.2015 <http://www.teosto.fi/kayttajat>

TurunYmpäristöterveydenhuolto 2015. Viitattu 22.10.2015
www.turku.fi/sites/default/files/atoms/files/35-534s_tilapainen_myynti.pdf

Varsinais- Suomen pelastuslaitos 2015. Yleisötilaisuudet. Viitattu 22.10.2015
www.vs.pelastuslaitos.fi/yleisötilaisuudet

KUVIEN LÄHTEET

Kuva 1. Ideointi. It's about time. It's about talent. Time Bankin Resources. Looking for ideas?
Viitattu 23.10.2015 <http://timebankoftherockies.com/resources/looking-for-ideas/>

Kuva 2. Budjetti. Holvi. Budjetti. Kannattaa tehdä yhdessä. Viitattu 22.10.2015
<http://blogi.holvi.com/2012/08/03/budjetti-kannattaa-tehda-yhdessa/>

Kuva 3. Luvat. Operight. Artikkelit. Luvat. Mikä on Creative Commons -lisenssi? Viitattu 22.10.2015

<http://www.operight.fi/artikkeli/luvat/mika-creative-commons-lisenssi/>

Kuva 4. Turvallisuus. Turvallisuuden erilaiset muodot ja omat turvallisuusuhkat. Viitattu 22.10.2015 security-jk.blogspot.fi

Kuva 5. Rajoitteet. Helsingin kaupunki. Rakennusvirasto. Helsinki kaikille. Rakennusvirasto. Helsinki kaikille. Kuvasympölit. Esteettömyys ja saavutettavuus. Viitattu 23.10.2015
http://www.hel.fi/hki/hkr/fi/Helsinki+kaikille/Kuvasympölit/Esteettömyys_ja_saavutettavuus

Kuva 6. Aistiärsykkeet. INTEGROITUNEEN LÄÄKETIETEEN HOITOPALVELUKESKUS. Sinfonia. Hyvinvoinnin keskus. Hoidot. Aisti -ja erityisherkkyyshoidot. Viitattu 23.10.2015
<http://www.sinfoniaoy.fi/hoidot/aisti-ja-erityisherkkyyys-ongelmat>

Kuva 7. Kutsu. Vistaprint. Yrityksesi monipuoliseen mainostamiseen. Joulu. Kutsukortit ja ilmoitukset. Viitattu 22.10.2015 <http://www.vistaprint.fi/gallery/IEEAqAYBAAAAoAA=/kutsukortit-ilmoituk-set/juhlap%C3%A4iv%C3%A4t/keltainen.aspx?couponAutoload=1&GP=10%2f21%2f2015+8%3a30%3a07+PM&GPS=3643160481&GNF=1>

Kuva 8. Yhdessä tekeminen. Kasvuinno. Liiketoiminnan konkreettista kehittämistä. Viitattu 22.10.2015 <http://www.kasvuinno.fi/>

Kuva 9. Kommunikointitaulu. Viitattu 22.10.2015
<http://papunet.net/materiaalia/kommunikointitaulut/>

Kuva 10. Infotaulu.

Kuva 11. Opaste.

[Kuva 12. Pallonheitto.](#)

[Kuva 13. Draama.](#)

[Kuva 14. Taide.](#)

[Kuva 15. Arviointi.](#)

Kuva 18. Muuan päivä. Viitattu 8.11.2015 <http://elaparemmi.fi/blogi/tanaan-on-hyva-paiva/>

Kuva 19. Kuvabingo.

Kuva 20. Puu. Viitattu 8.11.2015 <http://violetrose.vuodatus.net/lue/2008/05/tiedon-puu-kantaa-hedelmaa>

Kuva 21. Heijastettavat kuvat. Papunet.fi. Materiaalia. Ideat. Heijastettavat kuvat. Viitattu 8.11.2015

<http://papunet.net/materiaalia/ideat/heijastettavat-kuvat> Viitattu 8.11.2015

Kuva 22. Ääniseinä. Papunet. Materiaalia. Ideat. Viitattu 8.11.2015

<http://papunet.net/materiaalia/ideat/%C3%A4%C3%A4nisein%C3%A4>

Kuva 23. Jäähyväiskukkanen.

Kuva 24. Hymynaamat. Cybershop. Viitattu 8.11.2015

<http://www.cybershop.fi/product/9751/hymynaamat--tarra-arkki>

Kuva 25. Kädet ylös. Viitattu 7.11.2015 http://www.iltalehti.fi/fiidifi/2014100818728784_fd.shtml

Kuva 26. Äänet. Äänipää. Elokuvaäänen jälkikäsitteily. Voimakkuusvaihtelut. Viitattu 8.11.2015

http://www.aanipaa.tamk.fi/eloku_3.htm

Kuva 27. Ryhmässä.